

ΑΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ : ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

«Οι Πολύπλευρες πτυχές της Χαλκιδικής»

Μυνεβέρ Ισαλλάρι L2013049
Επιβλέπων καθηγητής :Θεόδωρος Τσέκος

Καλαμάτα, 2018

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	5
1. Το οικονομικό κέρδος της Χαλκιδικής από τα χρυσωρυχεία.....	6
1.1 Ιστορική Αναδρομή	6
1.2 Τι κέρδος θα έχει το κράτος από τις εξορύξεις	6
1.3 Η αύξηση επαγγελματικής αποκατάστασης	7
2. Ο Τουριστικός τομέας της Χαλκιδικής.....	8
2.1 Οικονομικοί και Κοινωνικοί παράγοντες στο τουριστικό τομέα	8
2.2 Επιπτώσεις στον Ελληνικό τουρισμό.....	9
3. Κοινωνικές διαστάσεις	10
3.1 Τι υποστηρίζουν οι κάτοικοι που είναι υπέρ των χρυσωρυχείων	10
3.2 Τι υποστηρίζουν οι κάτοικοι που είναι κατά των χρυσωρυχείων	10
3.3 Οι σχέσεις των κατοίκων μεταξύ τους	12
3.4 Τα μετρά που λάβει το κράτος για την υλοποίηση της επένδυσης	12
4. Μεθοδολογία έρευνας	13
5. Αποτελέσματα	14
Συμπεράσματα	27
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	28

"Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών του ΤΕΙ Πελοποννήσου δεν υποδηλώνει την αποδοχή των αξιολογικών κρίσεων και απόψεων που περιλαμβάνονται σε αυτήν , οι οποίες δεσμεύουν μόνο τον/την συγγραφέα-φοιτητή".

Εισαγωγή

Η διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση για χρυσό που υπάρχει στην παγκόσμια αγορά τις τελευταίες δεκαετίες, έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη της βιομηχανίας του χρυσού διεθνώς και την εξέλιξη των τεχνικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την εξόρυξη και απομόνωση του μεταλλεύματος αυτού, και επιτρέπει την επεξεργασία ακόμη και σχετικά φτωχών κοιτασμάτων και την διατήρηση της δραστηριότητας αυτής σε οικονομικά αποδοτικά επίπεδα.

Παρόλα αυτά, οι επιπτώσεις της μεταλλευτικής δραστηριότητας του χρυσού στο περιβάλλον είναι ιδιαίτερα αρνητικές, ξεχωρίζοντας από αυτές των υπόλοιπων κλάδων της μεταλλευτικής βιομηχανίας, ακριβώς λόγω αυτής της προσπάθειας να καταστεί αποδοτική οικονομικά η εκμετάλλευση των φτωχότερων κοιτασμάτων.

Η εξόρυξη χρυσού στη Χαλκιδική, είναι ένα θέμα που έχει απασχολήσει πολύ το τελευταίο διάστημα την τοπική κοινωνία και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς έχει αμφιλεγόμενες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές προεκτάσεις. Σε παγκόσμιο επίπεδο παρατηρείται σύγκρουση μεταξύ των τοπικών κοινωνιών και των περιβαλλοντικών φορέων στα σχέδια των εταιριών εξόρυξης και των κεντρικών κυβερνήσεων που παρουσιάζουν της δραστηριότητα αυτή ως "ανάπτυξη".

Ένα τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα μεταλλεία χρυσού στη Χαλκιδική. Η εξόρυξη των κοιτασμάτων χρυσού στη Βόρεια Χαλκιδική φιλοδοξεί να καταστήσει την Ελλάδα πρώτη παραγωγό χώρα του πολύτιμου αυτού μετάλλου στην Ευρώπη. Από τη συνολική εκμετάλλευση των τεσσάρων ορυχείων χρυσού και χαλκού σε Χαλκιδική και Θράκη, αναμένονται εξαγωγές ύψους περίπου ενός δισεκατομμύριου ευρώ ανά έτος και θα συμβάλει στη δημιουργία περισσότερων από 2.000 θέσεων εργασίας. Από την άλλη, είναι αναμενόμενη η υποβάθμιση που θα αποφέρει στο περιβάλλον και στις υπόλοιπες οικονομικές δραστηριότητες, που είναι ο τουρισμός, η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αλιεία, η μελισσοκομία και η δασοπονία, κλάδοι που στηρίζουν την οικονομία της περιοχής, η παραπάνω δραστηριότητα.. Ας μη ξεχνάμε ότι η δραστηριότητα αυτή βρίσκεται στη Χαλκιδική που αποτελεί ένα από τους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς στη χώρα μας και σε

εγγύτητα με τις πιο πυκνότητες περιοχές της Βόρειας Ελλάδας, και ειδικά με τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας, τη Θεσσαλονίκη.

Η εκμετάλλευση βέβαια του ορυκτού πλούτου μιας χώρας δεν μπορεί να τεθεί σε αμφισβήτηση, δεδομένου ότι ικανοποιεί ζωτικές οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες. Ο χρυσός λόγω των ιδιοτήτων του, αποτελούσε από την αρχαιότητα ένα πολύτιμο στοιχείο με ιδιαίτερη σημασία. Κατά τη διάρκεια της ιστορίας πολλών πολιτισμών, αποτέλεσε και σε μεγάλο βαθμό αποτελεί ακόμη και στις μέρες μας, ένα σύμβολο πλούτου και δύναμης. Η οικονομική, κοινωνική πολιτισμική, και συμβολική αξία του ξεπερνά κατά πολύ την πρακτική του χρήση ως απλά ένα μέταλλο.

Ωστόσο, οι μεταλλευτικές δραστηριότητες, είναι σίγουρο ότι προκαλούν έντονες πιέσεις και στο φυσικό περιβάλλον και το τοπίο των πλούσιων σε ορυκτά και μεταλλεύματα περιοχών. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός, ότι η εκμετάλλευση γινόταν μέχρι τώρα χωρίς προσεκτικό σχεδιασμό και επίβλεψη εκ μέρους της πολιτείας. Τα προβλήματα είναι πιο έντονα τα τελευταία χρόνια, καθώς η βελτίωση των τεχνικών μέσων, αύξησε σημαντικά τις δυνατότητες του ανθρώπου για επέμβαση στο περιβάλλον. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, τη δραματική υποβάθμιση του φυσικού τοπίου. Εξάλλου, η εγκατάσταση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων συνεπάγεται τη δημιουργία δρόμων, σημείων εκσκαφής και απόθεσης αδρανών υλικών του εδάφους και υπεδάφους, που έχουν ως αποτέλεσμα την καταστροφή της βλάστησης και την πρόκληση αλλοιώσεων στο βιοτικό και αβιοτικό περιβάλλον.

Απόλυτη προτεραιότητα πάντα, θα πρέπει να αποτελεί η προστασία του περιβάλλοντος, δεδομένης της δυνατότητας του να παρέχει στο διηνεκές πολύτιμες και αναντικατάστατες λειτουργίες, υπηρεσίες και προϊόντα. Έτσι, ο σχεδιασμός και η λειτουργία τέτοιων δραστηριοτήτων θα πρέπει να γίνονται με ιδιαίτερη προσοχή και σεβασμό προς αυτό. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη όλη η εμπειρία του παρελθόντος και η σύγχρονη επιστημονική γνώση,

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια μελέτη, που εξετάζει τις πολύπλευρες πτυχές της εξόρυξης χρυσού στις Σκουριές Χαλκιδικής, και επιχειρεί να παρουσιάσει, με φόντο τα γεγονότα του παρελθόντος και τις περιβαλλοντικές

τους προεκτάσεις, τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της δραστηριότητας αυτής. Επιχειρεί πιο συγκεκριμένα να καταγράψει τις διαδικασίες της υλοποίησης της μεταλλευτικής δραστηριότητας, καθώς και τις υπάρχουσες συνθήκες που επικρατούν στον τουριστικό κλάδο και γενικά στην οικονομία της περιοχής. Ακόμη, να διερευνήσει τους τρόπους που όλα αυτά αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και συνδιαμόρφωσαν τις σχέσεις των κατοίκων στο παρελθόν και στο παρόν και τον τρόπο που θα τις επηρεάσουν δυνητικά στο μέλλον.

1. Το οικονομικό κέρδος της Χαλκιδικής από τα χρυσωρυχεία

1.1 Ιστορική Αναδρομή

Η μεταλλευτική δραστηριότητα στη Χαλκιδική ξεκινά από τα κλασσικά χρόνια φτάνοντας στην ακμή τους, την εποχή του Φιλίππου Β΄. Ο χρυσός ήταν απαραίτητος για την κοπή νομισμάτων, που γύρω στο 550 π.χ. κυριάρχησε ως μέσο συναλλαγής της εποχής (Υφαντής, 1998).

Για πρώτη φορά έχουμε ιστορική αναφορά για τα μεταλλεία μας από τον Όμηρο και τον Ησίοδο. Κατά τη ρωμαϊκή περίοδο, τα μεταλλεία σταδιακά εγκαταλείπονται, όταν η ρωμαϊκή αυτοκρατορία κατακτά την Ισπανία, που διαθέτει πλούσια ορυχεία χρυσού και αργύρου, των οποίων η εκμετάλλευση ήταν πιο αποδοτική. Η εκμετάλλευση θα συνεχιστεί κατά τα Βυζαντινά χρόνια

Η λειτουργία των μεταλλείων θα συνεχιστεί και στην περίοδο της οθωμανικής κατάκτησης, μέχρι την δεύτερη ακμή τους τον 16ο και 17ο αιώνα όταν συνολικά λειτουργούν 500-600 καμίνια. Σταδιακά όμως τα αποθέματα εξαντλούνται και συνεχίζεται μόνο η εκμετάλλευση ασημιού σε μικρότερες ποσότητες. Κατά τον 18ο αιώνα, τα χωριά γύρω από τα μεταλλεία ονομάζονται Μαντεμοχώρια και συνασπίζονται σε ομοσπονδία για την εκμετάλλευση των ορυχείων.

Οι κάτοικοι της περιοχής επέστρεφαν ως αντάλλαγμα στον Σουλτάνο ένα ποσοστό της παραγωγής και απαλλάσσονταν από άλλους φόρους. Από τον 19ο αιώνα, η παραγωγή δεν ήταν αρκετή για να πληρωθούν οι ετήσιες υποχρεώσεις προς τον Σουλτάνο, συμπληρώνονταν όμως με χρήματα από τις γύρω κοινότητες ώστε να διατηρηθούν τα προνόμια που είχε παραχωρήσει ο Σουλτάνος στα Μαντεμοχώρια (Νικολή 2014).

Το 1893, η «Γάλλο-Οθωμανική Α.Ε Μεταλλείων Κασσάνδρας», θα συνεχίσει τη διαχείριση των μεταλλείων, αγοράζοντας τις μεταλλευτικές

ιδιοκτησίες της Βόρειας Χαλκιδικής και εκμεταλλεύονταν κυρίως τα μαγγανιούχα μεταλλεύματα (Υφαντής, 1998).

Το 1927,θα πάρει τη σκυτάλη η εταιρεία ΑΕΕΧΠ.&Λ, ιδιοκτησίας Μποδοσάκη-Αθανασιάδη, που αγοράζει τα μεταλλεία. Αρχικά εκμεταλλεύεται τον σιδηροπυρίτη, ενώ από το 1953, με την λειτουργία των μεταλλείων Μάντεμ Λάκκος, Μαύρες Πέτρες και του μύλου του Στρατωνίου θα εκμεταλλευτεί και τα μικτά θειούχα κοιτάσματα, που εντοπίστηκαν αρχικά το 1969 στην Ολυμπιάδα. Στις αρχικές μεταλλευτικές εγκαταστάσεις που αναφέρθηκαν, θα προστεθούν το 1976 η μονάδα εμπλουτισμού της Ολυμπιάδας με δυνατότητα επεξεργασίας 50t/h και η δημιουργία λίμνης απόθεσης τελμάτων.

Το συμπύκνωμα πυρίτη της Ολυμπιάδας, περιείχε αρσеноπυρίτη, ο οποίος με την σειρά του περιέχει χρυσό. Η εκμετάλλευση του κοιτάσματος απαιτούσε ειδική επεξεργασία για να εξαχθεί ο χρυσός και πολύ πιο προηγμένες πρακτικές και εγκαταστάσεις, ώστε να γίνει η επεξεργασία περιβαλλοντικά ασφαλής. Αυτό ήταν πέρα από τις δυνατότητες της εταιρίας, και αφού δεν μπορούσε να ανακτήσει το χρυσό, πωλούσε απλά το συμπύκνωμα του πυρίτη σε μεγάλα φορτία, σε εταιρείες του εξωτερικού, που είχαν τη δυνατότητα να το επεξεργαστούν (TVX Hellas, 1993).

Αξίζει να αναφέρουμε τη μεγάλη απεργία διάρκειας 28 μηνών που ξέσπασε στις 14/03/77 στα μεταλλεία, με αιτήματα τις σκληρές συνθήκες εργασίας και τις χαμηλές αμοιβές των εργαζόμενων. Η απεργία τελικά θα λήξει στις 21/07/79 χωρίς επιτυχία. Οι πρωτεργάτες της απεργίας αναγκάζονται να μεταναστεύσουν και τα μεταλλεία θα λειτουργήσουν κανονικά, αφού η εταιρία και κυβέρνηση τους αντιμετώπισαν με κάθε μέσο: τους πρώτους 7 μήνες των κινητοποιήσεων. Τα MAT βρισκονταν καθημερινά στα Μαντεμοχώρια και ατιμετωπίζαν βίαια τους απεργούς. Τους πρώτους 8-9 μήνες της απεργίας, το ποσοστό συμμετοχής των εργαζομένων σ'αυτήν ήταν 100% (Σταυροπούλου, 2003).

Κάτω από την διεύθυνση του ανιψιού του Μποδοσάκη, Αλέκου Αθανασιάδη, τα μεταλλεία Κασσάνδρας μέχρι και το 1989, όταν εκτελέστηκε από την Οργάνωση 17 Νοέμβρη, διατηρούσαν την κερδοφορία τους. Θα

ακολουθήσει η παγκόσμια κρίση στα βασικά μέταλλα λόγω της πτώσης της Σοβιετικής Ένωσης, Τα μεταλλεία ύστερα από δανειοδότηση από την Εθνική Τράπεζα θα οδηγηθούν σε πτώχευση (Παπαγεωργίου, 2003). Η Καναδική εταιρεία TVX Gold αγοράζει ένα μεγάλο μέρος των μεταλλείων από την πτωχευμένη εταιρεία του Μποδοσάκη με μοναδικό σκοπό της να αρχίσουν οι ενέργειες για την υλοποίηση του εργοστάσιου του χρυσού της Ολυμπιάδας. Επιπλέον, η εταιρεία έλαβε την άδεια για την εκμετάλλευση της τοποθεσίας 'Μαύρη Πέτρα'. Μετά από αντιδράσεις των κατοίκων έλαβαν μεγάλες διαστάσεις, επιβλήθηκε απαγόρευση συγκεντρώσεων ενώ οι κάτοικοι της περιοχής θα κατηγορηθούν με βαριές ποινές φυλάκισης. Με την επέμβαση του ΣτΕ και συνεχείς αγώνες τελικά θα αθωωθούν. Αξίζει να αναφερθεί ότι το 1999 δημιουργήθηκε το Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων, από αιρετούς της Χαλκιδικής και της Θράκης καθώς και η περιοχή της Θράκης αντιμετώπιζε παρόμοια προβλήματα με τα μεταλλεία της Το 2002 το ΣτΕ θα επέμβει ξανά, όταν άρχισαν οι εξορύξεις με τα εκρηκτικά δημιουργώντας αναστάτωση και ζημίες στους κατοίκους όπου τα σπίτια τους ήταν σε κοντινή απόσταση. Οι κάτοικοι θα δικαιωθούν όταν το ΣτΕ θα σταματήσει τις εργασίες στα μεταλλεία και η Καναδική εταιρεία TVX με εκπρόσωπο της στη Ελλάδα την TVX HELLAS θα κηρύξει πτώχευση και θα αποχωρεί από την Ελλάδα .(Νικολή, 2014).

Το 2003 θα έχουμε το μεγαλύτερο σκάνδαλο των χρυσωρυχείων της Χαλκιδικής όταν ο υφυπουργός οικονομίας Χρήστος Πάχτας, υπέγραψε τη σύμβαση για τη αγοραπωλησία των 317 χιλιάδων στρεμμάτων από την πτωχευμένη Καναδική εταιρεία TVX για 11 εκατομμύρια ευρώ για λογαριασμό του Δημοσίου. Τον Ιανουάριο του 2004, τα μεταλλεία χρυσού Χαλκιδικής μεταβιβάζονται στην ιδιοκτησία της "ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ" (EuropeanGoldfields και Ελλάκτωρ) για το ίδιο ακριβώς τίμημα. Η πρακτική αυτή, θεωρήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως κρατική ενίσχυση, κατά παράβαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας Αυτό συνέβη για τρεις κυρίως λόγους. Πρώτον, δεν υπήρξε ανοιχτός Δημόσιος Διαγωνισμός, δεύτερον, δεν υπήρξε ανεξάρτητος εκτιμητής για να εκτιμήσει τα περιουσιακά στοιχεία, και τρίτον, υπήρξε απαλλαγή από φόρους συναλλαγής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημερώθηκε και πήρε θέση τον Ιούλιο 2007 (wikipedia1). Στην υπόθεση εμπλέκονται, όπως αναφέραμε ο Υφυπουργός Οικονομίας Χρήστος Πάχτας, που

υπέγραψε τη σύμβαση, καθώς και ο επιχειρηματίας Frank Timis και οι ιδιοκτήτες της Ελληνικός Χρυσός Γεώργιος Μπόμπολας και Δημήτριος Κούτρας.

Ο Frank Timis είναι Ρουμάνος επιχειρηματίας με σύντομα και τουλάχιστον αμφιλεγόμενο πέρασμα από την χώρα μας. Η εταιρεία REGAL PETROLEUM, συμφερόντων του, είχε εξαγοράσει τον Οκτώβριο του 2003, την πετρελαϊκή εταιρία του Βορείου Αιγαίου KAVALA OIL. Στα τέλη του 2003, άλλες δυο εταιρείες συμφερόντων του, η EUROPEAN GOLDFIELDS (EG) και η GLOBAL MINERAL RESOURCES (GMR) εμφανίζονται μαζί με τον κ. Δημήτρη Κούτρα και την ΑΚΤΩΡ στο “Μνημόνιο Συνεργασίας” για την απόκτηση του χρυσού των Μεταλλείων Κασσάνδρας της Β. Χαλκιδικής από τον τότε Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας κ. Χρήστο Πάχτα. Η Σύμβασης Μεταβίβασης των Μεταλλείων Κασσάνδρας στην ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ κυρώνεται από τη Βουλή. Τον Φεβρουάριο του 2004, οι εταιρίες EG και GMR εξαγοράζουν αντίστοιχα ποσοστά 30% και 21% της ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ και έτσι αποκτούν τον έλεγχο της επιχείρησης. Τον Ιανουάριο 2004, (τρεις μήνες μετά την αγορά των πετρελαίων Καβάλας), η REGAL PETROLEUM θα ανακοινώσει ψευδώς στο Χρηματιστήριο AIM (Alternative Investment Market) του Λονδίνου την ύπαρξη τεράστιου κοιτάσματος πετρελαίου στην Καλλιράχη της Θάσου.

Το κοιτάσμα αυτό αποδείχθηκε στεγνό και η απάτη του αποκαλύφθηκε. Η REGAL αποχώρησε από την Καβάλα αφήνοντας απλήρωτους εργαζόμενους και προμηθευτές, ενώ ο επιχειρηματίας βρέθηκε κατηγορούμενος από τις Χρηματιστηριακές Αρχές για χειραγώγηση της αγοράς και εξαπάτηση των επενδυτών. Στο κρίσιμο τρίμηνο μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου 2004, η REGAL πραγματοποίησε τρεις αυξήσεις κεφαλαίου, κερδίζοντας παρανόμως από τους επενδυτές ποσό πάνω από £100 εκατ. Ο επιχειρηματίας στη συνέχεια θα αποχωρήσει από την Ελλάδα, αφού εξαργύρωσε εγκαίρως την αλματώδη άνοδο της μετοχής της REGAL κατά 500%. Παράλληλα πούλησε στην EG, το ποσοστό 21% της ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ που κατείχε η GMR, κάτι που του απέφερε αβίαστα \$100 εκατ. Τέλος, τον Απρίλιο 2006, ο Ρουμάνος επιχειρηματίας πούλησε όλο το πακέτο των μετοχών του στη EUROPEAN GOLDFIELDS, αφήνοντας στον συνέταιρο

του Δημήτρη Κούτρα, το πεδίο της Χαλκιδικής ελεύθερο ([antigoldgreece](#), 4/7/2010)

1.2 Τι κέρδος θα έχει το κράτος από τις εξορύξεις

Όπως επισημαίνει ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της «Ελληνικός Χρυσός ΑΕ», κ. Δημήτρης Κούτρας τα κέρδη αυτή τη δραστηριότητα και την αξιοποίηση των κοιτασμάτων χαλκού, μόλυβδου, ψευδαργύρου, χρυσού και αργύρου της Χαλκιδικής από είναι πολύ μεγάλα. Η εταιρία υπόσχεται την υλοποίηση του επενδυτικού προγράμματος ύψους ενός δις Ευρώ για την αξιοποίηση των κοιτασμάτων.

Στην υπόθεση ότι τα κοιτάσματα μετά την εξόρυξη, εμπλουτισμό και επεξεργασία τους, θα είναι αξίας 10 δις. Ευρώ με βάση τις τρέχουσες τιμές, και αν όλη αυτή η δραστηριότητα έχει μία απόδοση της τάξης του 10%, τότε στα επόμενα 40 χρόνια θα έλθουν στην περιοχή περίπου 8 δις. Ευρώ, δηλαδή περίπου 200 εκατ. ευρώ το χρόνο. Με τα χρήματα αυτά από τα μεταλλεία, θα είναι δυνατόν να ζει ο μισός νομός Χαλκιδικής για τουλάχιστον 40 χρόνια. Η μεταλλευτική περιοχή της Χαλκιδικής θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πρότυπο σχέδιο ανάπτυξης για την υλοποίηση αντίστοιχων δράσεων και σε άλλες μεταλλοφόρες περιοχές της Ελλάδας.

Εξάλλου, η διοίκηση της Eldorado (η οποία ελέγχει και τα ορυχεία Περάματος Έβρου μέσω της εταιρίας «Χρυσωρυχεία Θράκης ΑΕ»), δια στόματος του διευθύνοντα συμβούλου της .κ. Wright, ανακοίνωσε πως η εταιρία ενδιαφέρεται και για άλλες επενδύσεις σε σχέση με τον ορυκτό πλούτο της Ελλάδας. Ο κ Wright είπε πως σε Χαλκιδική και Έβρο, πρόκειται να επενδυθούν περί το 1,5 δις. ευρώ και θα δημιουργηθούν περίπου 2.000 θέσεις εργασίας ([fotiskollias.wordpress.com.](#), 20/11/2011).

Ωστόσο, πολλοί είναι αυτοί που υποστηρίζουν πως τα οφέλη από την επένδυση δεν είναι αυτά που εξαγγέλλει η εταιρία. Μετά την ανακοίνωση εξαγοράς της European Goldfields, που ελέγχει τα μεταλλεία Κασσάνδρας, από την канаδική Eldorado Gold, που αποτελεί έναν παγκόσμιο «παίκτη», κλείνει ο

κύκλος των υπεραξιών γύρω από το χρυσό της Χαλκιδικής. Η εταιρεία που είχε αγοράσει στοιχείο τα μεταλλεία Κασσάνδρας μόλις 11 εκατ. Ευρώ, παραμονές των εκλογών του 2004, η αξία τους αποτιμήθηκε σε 1,8 δισ. Ευρώ (fotiskollias.wordpress.com., 20/11/2011).

Πολλοί πιστεύουν πως οι τεράστιες υπεραξίες είναι λογικές, με δεδομένο ότι οι επενδυτές πήραν μια άδεια και έδωσαν πολυετείς μάχες για να λάβουν τις εγκρίσεις από την ελληνική κυβέρνηση. Ωστόσο άνθρωποι της αγοράς θεωρούν ότι οι υπεραξίες ήταν κύρια πρόθεση από την αρχή. Ούτε η European Goldfields, ούτε η ΕΛΛΑΚΤΩΡ είχαν την τεχνονωσία ή τα κεφάλαια για τη λειτουργία μεταλλείων χρυσού. Ο Paul Wright της Eldorado Gold λέγοντας «εμείς ξέρουμε να λειτουργούμε ορυχεία», υπονόησε ακριβώς αυτό. Το βάρος πέφτει τελικά στις πλάτες του Καναδικού ομίλου αλλά οι αρχικοί αγοραστές των μεταλλείων Κασσάνδρας επωφελούνται από τις υπεραξίες των τελευταίων χρόνων. Και ως μέτοχοι, εποφελούνται ακόμα περισσότερο από τα μερίσματα της Eldorado. πριν καν να ξεκινήσει η εξόρυξη χρυσού στη Χαλκιδική. Οι μέτοχοι της European Goldfields, που μέσω της «Ελληνικός Χρυσός» ελέγχει τα μεταλλεία, και ο όμιλος ΕΛΛΑΚΤΩΡ, είναι οι κερδισμένοι της υπόθεσης. Πριν ξεκινήσει η λειτουργία των μεταλλείων, ο ΕΛΛΑΚΤΩΡ έχει αποκομίσει μέχρι σήμερα περίπου 250 εκατ. ευρώ. Πλέον αποκτούν και το 5% ενός παγκόσμιου κολοσσού όπως η Eldorado Gold, με φυσική παρουσία σε Τουρκία, Κίνα και Βραζιλία και χρηματιστηριακή παρουσία στα χρηματιστήρια της Νέας Υόρκης, του Τορόντο και του Σύδνεϋ (fotiskollias.wordpress.com., 20/11/2011).

Ο Χρήστος Πάχτας, όντας υφυπουργός Οικονομίας (αργότερα και μέχρι το 2015 ήταν δήμαρχος Αριστοτέλη Χαλκιδικής), όταν ανακοίνωσε τη συμφωνία παραχώρησης των μεταλλείων στην «Ελληνικός Χρυσός», είχε παρουσιάσει μια πολύ διαφορετική πραγματικότητα. Κατά τις εξαγγελίες του, στην εκμετάλλευση θα συμμετείχαν οι τοπικοί δήμοι και ελληνικές επιχειρήσεις. Επομένως θα επωφελούνταν και η τοπική κοινωνία, ως αντιστάθμισμα για την επιβάρυνση από τη λειτουργία των Μεταλλείων. Τελικά, παραχωρήθηκαν έναντι πολύ χαμηλού τιμήματος στην «Ελληνικός Χρυσός», που απαλλάχθηκε και από την υποχρέωση καταβολής φόρου μεταβίβασης. Και μέτοχοι της «Ελληνικός Χρυσός» δεν ήταν διάφοροι μεγάλοσχημοι επενδυτές όπως έλεγε ο κ. Πάχτας

αλλά μόνο η ΑΚΤΩΡ και η European Goldfields. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι η πώληση έγινε απευθείας, χωρίς δημόσιο διαγωνισμό, όπως ορίζει το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Μετά από έξι μήνες, η αξία των στοιχείων ενεργητικού των Μεταλλείων ανέρχονται σε €408 εκατ. Συμπερασματικά, η πώληση των μεταλλείων ήταν προφανώς μια προγραμματισμένη συνδιαλλαγή, κατά την οποία η τότε κυβέρνηση λειτούργησε για την εταιρεία ως νομοθέτης και μεσάζοντας.

Άλλο ένα οικονομικό σκάνδαλο που αφορά το κέρδος η μη της επένδυσης αφορά Το στοκ του αρσενοπυρίτη Ολυμπιάδας. Κατά την εικοσαετία 1976-1995, στο χώρο των Μεταλλευτικών Εγκαταστάσεων της Ολυμπιάδας, είχε αποτεθεί ένα στοκ συμπυκνώματος χρυσοφόρου σιδηροπυρίτη-αρσενοπυρίτη, περίπου 300.000 τόνων, που είχε παραχθεί όταν η εταιρία άνηκε στον Μποδοσάκη. Το 1995 μεταβιβάστηκαν τα Μεταλλεία Κασσάνδρας από την Εθνική Κεφαλαίου που ήταν η εκκαθαρίστρια, στην TVX HELLAS που ήταν η αγοράστρια Το χρυσοφόρο στοκ όμως εξαιρέθηκε από την πώληση αυτή και παρέμεινε ως περιουσιακό στοιχείο της Εκκαθαρίστριας Εθνικής Κεφαλαίου .στο χώρο της Ολυμπιάδας. Η TVX απαγορευόταν να το εκποιήσει, αφού ήταν ιδιοκτησία της εκκαθαρίστριας (antigold.gr.org).

Αρχικά αυτή η ποσότητα του στοκ εκτιμήθηκε περίπου σε 300.000 τόνους στην Ολυμπιάδα και 6.000 τόνους στο λιμάνι Στρατωνίου. Το Δεκέμβριο του 2003, με τη μεταβίβαση των Μεταλλείων Κασσάνδρας από το Ελληνικό Δημόσιο στην Ελληνικός Χρυσός, μεταβιβάστηκε στην ιδιοκτησία της Ελληνικός Χρυσός και το χρυσοφόρο στοκ του αρσενοπυρίτη, παραβαίνοντας την νομοθεσία. Αυτό διότι ήταν ακόμα σε ισχύ το άρθρο 85 του Μεταλλευτικού Κώδικα (ν.δ. 210/1973) το οποίο απαγόρευε την εκποίηση του στοκ και επέβαλε την χρήση των χρυσοφόρων συμπυκνωμάτων για την τροφοδοσία της μονάδας μεταλλουργίας χρυσού που θα κατασκευάζονταν.

Το 2007 όμως, παρά την παραπάνω απαγόρευση που εκπορεύονταν από το προαναφερθέν άρθρο 85Α του Μεταλλευτικού Κώδικα, η εταιρία Ελληνικός Χρυσός άρχισε να εκποιεί το στοκ (antigoldgr.org). Η European Goldfields, που ήταν τότε κάτοχος του 95% της Ελληνικός Χρυσός, ανακοινώνει στις 7.2.2007, ότι το στοκ είναι περίπου 258.000 τόνοι στην Ολυμπιάδα και 9.000 τόνοι στο Στρατώνι. Η περιεκτικότητα ήταν 23

γραμμάρια χρυσού ανά τόνο δηλαδή συνολικά 199.000 ουγγιές χρυσού. Η εταιρία ανακοινώνει επίσης την πώληση 184.000 τόνων, δηλαδή 130.000 περίπου ουγγιές χρυσού, στις εταιρίες Golden China, MRI Trading, Celtic Resources, Euromin, με εκδήλωση ενδιαφέροντος από αυτές τις εταιρείες για επιπλέον 132.000 τόνους”. Η τιμή που πωλήθηκε ήταν \$ 500/ουγγιά, όταν η μέση τιμή του χρυσού κατά το 2007 ήταν \$ 700/ουγγιά. Έτσι η εταιρεία εισέπραξε \$ 65 εκατ. στο εξωτερικό, χωρίς το Ελληνικό Δημόσιο να εισπράξει τίποτα. Έως το 2009 πουλήθηκε το σύνολο του στοκ, χωρίς να έχει γίνει καμία διευκρίνιση αν αυτό ήταν τελικά 267.000 ή 300.000 τόνοι και με ποια τιμή ανά ουγγιά πουλήθηκε. Να σημειωθεί πως η τιμή του χρυσού ήταν ανοδική εκείνη την εποχή (antigold.gr.org).

Η European Goldfields, στο δελτίο τύπου στις 10.11.2009 αναφέρει πως τον Ιανουάριο του 2009, είχαν απομείνει από το στοκ 101.000 τόνοι (με περίπου 75.000 ουγγιές χρυσού), χωρίς όμως να υπάρχει αναφορά στον άργυρο που συμπεριέχεται. Συμπερασματικά, με μέση τιμή πώλησης χρυσού στο συμπύκνωμα τα \$ 650/ουγγιά και αργύρου \$ 10,0/ουγγιά, η συνολική και αφορολόγητη είσπραξη της εταιρείας στο εξωτερικό υπολογίζεται στα \$ 164.000.000 ή €139.000.000. Δηλαδή, με πρόσχημα την αποκατάσταση του παλαιού τέλματος της Ολυμπιάδας, η εταιρία έχει μεταφέρει στο εξωτερικό δεκάδες εκατομμύρια ευρώ, χωρίς κανένα κέρδος για το Ελληνικό Δημόσιο. Το έργο που ονομάστηκε “Απομάκρυνση, καθαρισμός και αποκατάσταση χώρου απόθεσης παλαιών τελμάτων Ολυμπιάδας” και αδειοδοτήθηκε με την ΚΥΑ 201745/2011, παρουσιάστηκε ως περιβαλλοντικό έργο, χωρίς κανένα οικονομικό όφελος για την εταιρεία. Έτσι, από την πώληση του στοκ των συμπυκνωμάτων του τέλματος Ολυμπιάδας, η Ελληνικός Χρυσός εξήγαγε κατά παράβαση 14.050 κιλά χρυσού και 90.399 κιλά αργύρου, και εισέπραξε καθαρά στο εξωτερικό € 249.200.000. Συμπερασματικά, τα κέρδη της ELDORADO GOLD από το χρυσό και τον άργυρο της Ολυμπιάδας σημειώνονται στην Κίνα, μακριά από τις Ελληνικές φορολογικές αρχές. (antigold.gr.org).

1.3 Η αύξηση επαγγελματικής αποκατάστασης

Σύμφωνα με ανακοινώσεις της ίδιας της εταιρείας, απασχολείται (και θα απασχολήσει σε βάθος χρόνου δετίας) ένας μεγάλος αριθμός εργαζόμενων μέσω συμβάσεων και εργολαβικών συμφωνιών με τρίτες εταιρείες. Ο αριθμός ανέρχεται σε περίπου 2.000 (Γιόγιακας, 12/01/2016). Αυτός ο αριθμός δεν είναι σαφής ενώ η εταιρεία άλλοτε είχε δηλώσει αρχικά 5000 θέσεις, αργότερα 2000 και τέλος 1500 θέσεις εργασίας σε βάθος οκταετίας Σαφώς, οι θέσεις εργασίας που προσφέρονται από την εταιρεία είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την ευημερία των εργαζομένων και των οικογενειών τους και μπορεί να οδηγήσει σε ανάπτυξη όλης της περιοχής μέσω της αγοραστικής δύναμης των κατοίκων.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο του συλλόγου εργαζομένων Μεγάλης Παναγίας, Χρήστο Ζαφειρούδα “Πάνω από το 80% του προσωπικού που δουλεύει στην επένδυση, είναι σε καθεστώς σύμβασης αορίστου χρόνου με μισθούς που ξεκινάνε από τα 1600 ευρώ για τους εργαζόμενους σε υπόγειες εργασίες και από τα 900 έως 1000 ευρώ για τους εργαζόμενους στην επιφανειακή εξόρυξη που θα ξεκινήσει σε λίγα χρόνια. Παράλληλα πληρώνονται άνω του 40% του ορίου νομοθεσίας όσον αφορά τις συλλογικές συμβάσεις και απολαμβάνουν σειρά άλλων προνομίων όπως ανθυγιεινής εργασίας, επιδόματα γάμου, προϋπηρεσίας, ειδικότητας.

Το γεγονός όμως ότι η εταιρεία, όπως προαναφέραμε, αποφεύγει να ανακοινώσει τον ακριβή αριθμό των εργαζομένων ανά περιοχή και ειδικότητα κινεί υποψίες ότι πρόκειται για πολύ μικρότερο από αυτόν που έχει ανακοινωθεί. Ενδεικτικά, σε ένα από τα μεγαλύτερα ορυχεία στον κόσμο, το Bingham Canyon Mine στο Salt Lake των ΗΠΑ, απασχολεί 1800 εργαζόμενους (Νικολή, 2014).

2. Ο Τουριστικός τομέας της Χαλκιδικής

2.1 Οικονομικοί και Κοινωνικοί παράγοντες στο τουριστικό τομέα

Η Χαλκιδική είναι μια χερσόνησος στην Κεντρική Μακεδονία που καταλήγει σε τρεις μικρότερες χερσονήσους: την Κασσάνδρα, τη Σιθωνία και τη χερσόνησο του Άθω (Άγιον Όρος). Έχει πολύ ενδιαφέρον από γεωμορφολογικής άποψης με τη δυτική πλευρά, την Κασσάνδρα να βρίσκονται οι περισσότερες πεδινές γόνιμες περιοχές, ενώ στην κεντρική περιοχή υψώνονται τα κατάφυτα όρη του Χολομώντα (1165 μ.) και του Ίταμου (στη Σιθωνία, 811 μ.) και στα ανατολικό άκρο ο Άθωνας (2033 μ.). Στον Χολομώντα κυριαρχούν τα φυλλοβόλα δάση βελανιδιάς, καστανιάς και οξιάς, ενώ στον Ίταμο τα πευκοδάση. Εκτός όμως από τις πλούσιες σε βλάστηση ορεινές και ημιορεινές περιοχές, ίσως το πιο σημαντικό στοιχείο που έλκει τον επισκέπτη είναι οι παραλίες και η καθαρή θάλασσα. Η ακτογραμμή της Χαλκιδικής ξεπερνά τα 500 χλμ., περιλαμβάνοντας απέραντες αμμουδιές βραχώδεις και δασώδεις ακτές, και γραφικούς κόλπους. Η περιοχή αυτή δεν έχει ποταμούς, ούτε μεγάλα αστικά κέντρα ή βιομηχανικές ζώνες, και επομένως η θάλασσα που την περικυκλώνει είναι από τις καθαρότερες και θελκτικότερες της Ελλάδας (E city.gr.halkidiki).

Η Χαλκιδική λοιπόν παρουσιάζει εύλογα μεγάλη τουριστική ανάπτυξη λόγω της μοναδικής και πολυσχιδούς φυσικής ομορφιάς της. Διαθέτει παρθένα βλάστηση, πλούσιους ελαιώνες, πολλές και πανέμορφες ακρογιαλιές, όμορφα νησάκια, πλούσια βλάστηση που φθάνει μέχρι τη θάλασσα, συνδυάζοντας βουνό και θάλασσα. Διαθέτει σημαντική ιστορία, σχετικά επαρκές οδικό δίκτυο, και προσφέρει γαλήνιους προορισμούς ή έντονη νυχτερινή διασκέδαση, σε μικρή της απόσταση από τη Θεσσαλονίκη. Αποτελεί λοιπόν πόλος έλξης σημαντικού αριθμού τουριστών, με περίπου 1.200.000 επισκέπτες μέχρι τις 20 Οκτωβρίου της προηγούμενης χρονιάς καθιστώντας την ένα από τα πιο πολυσύχναστα τουριστικά θέρετρα της Βόρειας Ελλάδας. Σήμερα διαθέτει περίπου 46.000 κλίνες με τις 32.000 από αυτές να ανήκουν στον μαζικό τουρισμό. Ο αριθμός αυτός είναι υπολογίσιμος αλλά σε σχέση με τις 100.000 κλίνες στην Κω και τις 150.000 στη Ρόδο, την

καθιστά μικρότερο παίκτη στην τουριστική αγορά. Θεωρείται εφικτό η επέκταση των κλινών της στις 60.000, μέσω ξένων και ντόπιων επενδύσεων. (Τζήμου, 2016). Την τελευταία δεκαετία παρατηρείται ανοδική τάση στον τουρισμό της Χαλκιδικής. Το 2017 υπήρξε αύξηση της τάξεως του 10% σε σχέση με το 2016, στις αφίξεις τουριστών. Ακόμη αυξήθηκαν οι αφίξεις από χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης και επιμηκύνθηκε η τουριστική περίοδος κατά 10 ημέρες.(vorla.gr, 14/11/2017). Για τους λόγους αυτούς, η συμμετοχή του στο ΑΕΠ της Β.Α. Χαλκιδικής εκτιμάται στο 15-20%. Εκτός από το φυσικό περιβάλλον, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που καθορίζουν την τουριστική φυσιογνωμία της περιοχής.

Το οδικό δίκτυο του νομού Χαλκιδικής είναι σχετικά ικανοποιητικό. Τους καλοκαιρινούς μήνες όμως, κρίνεται ανεπαρκές στις τουριστικές περιοχές, λόγω του όγκου των τουριστών που δέχεται. Σε όλο το οδικό δίκτυο πρέπει να δημιουργηθούν καινούριοι οδικοί άξονες που δε θα περνούν από τα χωριά βοηθώντας την ομαλή ροή των αυτοκινήτων.

Στο νομό Χαλκιδικής υπάρχουν αρκετά μικρά μικτής χρήσης λιμάνια. Τα σημαντικότερα είναι στα Νέα Μουδανιά, στο Πόρτο Κουφό, στη Νέα Σκιώνη, καθώς και στην Ιερισσό, στην Ουρανούπολη και στον Όρμο Παναγιάς από όπου ξεκινούν τα τουριστικά σκάφη για τον περίπλου του Αγίου Όρους. Στα λιμάνια αυτά, υπάρχουν εγκαταστάσεις για μικρά σκάφη αναψυχής με περιορισμένες παροχές όπως ηλεκτρικό ρεύμα, νερό και καύσιμα. Χρησιμοποιούνται κυρίως ως αλιευτικά καταφύγια αλλά και ως εμπορικά λιμάνια. Στο νομό λειτουργούν μόνο πέντε μικρές μαρίνες για την εξυπηρέτηση των σκαφών αναψυχής και των πληρωμάτων τους. Αυτές βρίσκονται στη Σάνη, στο Πόρτο Καρράς, στο Πόρτο Κουφό και στη Νικήτη με μικρή όμως συνολική χωρητικότητα σκαφών. Η βελτίωση των υπαρχόντων καθώς και η δημιουργία νέων θα βελτιώσει την εικόνα του νομού διεθνώς και την θελκτικότητα του ως ανάλογος προορισμός.

Σε ότι αφορά την ιατρική περίθαλψη, υπάρχει μόνο το γενικό νοσοκομείο Πολυγύρου, και αρκετά κέντρα υγείας και περιφερειακά ιατρεία που εξυπηρετούν τις ανάγκες των μόνιμων κατοίκων και των τουριστών. Επίσης υπάρχει και πυροσβεστικό σώμα για την προστασία των δασών και των οικισμών από τις πυρκαγιές. Τέλος, υπάρχουν αρκετά υποκαταστήματα

τραπεζών που καλύπτουν σε γενικές γραμμές τις ανάγκες του νομού. Έτσι, στο νομό Χαλκιδικής υπάρχουν οι προϋποθέσεις, ώστε να κάνουν την καθημερινή ζωή των πολιτών και τουριστών πιο άνετη και ασφαλή (Τσιτσίνος, 2003).

Στη Χαλκιδική βρίσκονται σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι που υποδηλώνουν τη σπουδαιότητα της περιοχής σε όλες τις φάσεις του Ελληνικού πολιτισμού από την παλαιολιθική εποχή ως τα σύγχρονα χρόνια. Ωστόσο, η έρευνα και ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων δεν έχει προχωρήσει με τους ρυθμούς που θα έπρεπε. Επιγραμματικά αναφέρουμε τους παρακάτω :

- Η αρχαία Ποτίδαια, δωρική πόλη, που ιδρύθηκε γύρω στα 600 π.Χ. από Κορίνθιους αποίκους. Με τις ανασκαφές, ανακαλύφθηκαν αξιόλογα κεραμικά ευρήματα, οικοδομικά λείψανα και τάφοι.
- Η Τορώνη, που ιδρύθηκε από εποίκους της Χαλκίδας κατά τον 8ο-7ο αιώνα π.Χ. και αποτελούσε μέρος της Αθηναϊκής συμμαχίας. Στα μνημεία της Τορώνης περιλαμβάνεται το κάστρο της Ληκύθου και η παλαιοχριστιανική εκκλησία του 5ου αιώνα του Αγίου Αθανασίου που καταστράφηκε από φωτιά τον 6ο αιώνα και στη θέση της οικοδομήθηκε άλλος ναός.
- Η διώρυγα του Ξέρξη όπου διακρίνεται αμυδρά η γραμμή της αρχαίας τομής που δημιούργησαν οι Πέρσες.
- Το σπήλαιο Πετραλώνων που ανακαλύφθηκε το 1959. Βρίσκεται στη δυτική πλευρά του βουνού Κατσίκια, 300 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Είναι προικισμένο με πολλούς σταλαγμίτες και σταλακτίτες. Απέκτησε παγκόσμια φήμη όταν βρέθηκε μέσα του το κρανίο ενός Αρχανθρώπου ηλικίας περίπου 25 – 35 εκατομμυρίων ετών και τα αρχαιότερα ίχνη φωτιάς.
- Η αρχαία Όλυνθος, που ήταν πόλη χτισμένη σε μια εύφορη πεδιάδα, τέσσερα χιλιόμετρα από τη θάλασσα. Για αιώνες, υπήρξε η σπουδαιότερη πόλη της Χαλκιδικής. Αποτελεί την πρώτη Ευρωπαϊκή πόλη με Ιπποδάμειο σύστημα οργάνωσης.

Επιπλέον, υπάρχουν πολλοί αξιόλογοι αρχαιολογικοί χώροι που γειτνιάζουν με την περιοχή που αναπτύσσονται τα μεταλλεία χρυσού στην Β.Α. Χαλκιδική.

- Η Αρχαία Άκανθος ήταν αποικία της Άνδρου, και η σημαντικότερη πόλη-λιμάνι της ΒΑ Χαλκιδικής. Ιδρύθηκε στα μέσα του 7ου αιώνα π.Χ. στη θέση προϊστορικού οικισμού. Τμήματα των τειχών της και της ακρόπολης, έχουν διατηρηθεί όπως και διάσπαρτα κτίσματα, από την Κλασική και Ελληνιστική εποχή, μαζί με το νεκροταφείο που καταλαμβάνει την παραλιακή ζώνη της Ιερισσού, που αριθμοί περίπου 9.000 τάφους.
- Τα Ρόδα αποτελούσαν Αρχαίο Ιερό που συνδέεται με δύο αρχαίες πόλεις της περιοχής, τη Σάνη και την Ουρανούπολη. Οι ανασκαφές στο ιερό έφεραν στο φως πλήθος ευρημάτων όπως, κτιστό θρανίο, μαρμάρινες κεφαλές και πήλινες Κορινθιακές κεραμίδες οροφής.

Τα Αρχαία Στάγειρα βρίσκονται πολύ κοντά στο σημερινό οικισμό της Ολυμπιάδας και ιδρύθηκαν το 665 π.Χ., από αποίκους της Άνδρου. Είναι η πατρίδα του Αριστοτέλη, του δασκάλου του Μεγάλου Αλεξάνδρου και μεγάλου φιλοσόφου της αρχαιότητας. Σε κοντινή απόσταση από τον αρχαιολογικό χώρο, κατασκευάστηκε το άλσος του Αριστοτέλη. Πρόκειται για ένα σημαντικό τόπο επίσκεψης, με θέα τον κόλπο της Ιερισσού και την χερσόνησο του Άθω, όπου λειτουργεί θεματικό πάρκο, εξοπλισμένο με μια πληθώρα από διαδραστικά όργανα που προβάλλουν τα φυσικά φαινόμενα, όπως αναφέρονται στα συγγράμματα του φιλοσόφου, γνωστά ως "Τα Φυσικά". Έτσι, ο επισκέπτης μπορεί να κατανοήσει μέσα από το ηλιακό ρολόι, τους οπτικούς δίσκους, τον φακό, το εκκρεμές, την πυξίδα, το πεντάφωνο, τις σφαίρες αδράνειας, τον υδροστρόβιλο, τα παραβολικά κάτοπτρα, και τηλεσκόπια, το έργο του φιλόσοφου (halkidiki-web.gr).

2.2 Επιπτώσεις στον Ελληνικό τουρισμό

Σύμφωνα με ότι υποστηρίζει η ίδια η εταιρία, η μεταλλευτική δραστηριότητα και ο τουρισμός είναι δυνατόν να αναπτυχθούν χωρίς να

υπάρξουν προβλήματα συμβατότητας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της συνύπαρξης αποτελούν, όπως αναφέρουν, οι δραστηριότητες της Μήλου, της Ιτέας, του Παρνασσού, αλλά και της γειτονικής Γερακινής στη Χαλκιδική όπου απαραίτητες προϋποθέσεις στην κατεύθυνση αυτή είναι η σαφής οριοθέτηση των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων (antigoldgr.org/blog, 2010).

Ο αντίλογος όμως είναι ότι αυτό δεν ισχύει στην πράξη. Για παράδειγμα, η Ιτέα (παραλία Δελφών) και η ευρύτερη περιοχή, είναι το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα πόλης στην Ελλάδα που δεν αναπτύσσεται τουριστικά, εξαιτίας της ύπαρξης των βιομηχανικών εγκαταστάσεων βωξίτη στο δυτικό άκρο της. Η δυνατότητα της Ιτέας με τις παραλίες της ,την ευρύτερη περιοχή του Δελφικού Τοπίου ,το Γαλαξίδι, τον ορεινό όγκο της Φωκίδας κ.λ.π. να αναπτυχθεί τουριστικά είναι προφανείς. Παρόλα της, οι τουριστικές εγκαταστάσεις της είναι λιγότερες απ' ότι πριν από τριάντα χρόνια. Αντίθετα, την ίδια χρονική περίοδο, αναπτύχθηκαν και αναπτύσσονται σε όλη την Ελλάδα, νησιωτική και ηπειρωτική, πάρα πολλές περιοχές με πολύ λιγότερα προσόντα. Η εμπειρία στη χώρα μας αλλά και διεθνώς καταδεικνύει ότι εξορύξεις και τουρισμός δεν μπορούν να συνυπάρξουν, αφού οι εξορύξεις ή έχουν ορατές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή το επιβαρύνουν με τοξικά έστω και «αόρατα» απόβλητα ή και τα δυο. Ένα από τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά προσέλκυσης τουριστών σε όλο τον κόσμο είναι η καθαρή παρθένα φύση, ενώ το διαταραγμένο και μολυσμένο φυσικό περιβάλλον είναι σοβαρός λόγος μη τουριστικής ανάπτυξης (antigoldgr.org/blog, 2010).

Αξίζει εδώ να αναφερθεί και η υπόθεση της απολεσθείσας γαλάζιας σημαίας του Στρατωνίου Χαλκιδικής το 2010, όπου συνειδητοποιεί εύκολα κανείς μία πραγματική και άμεση απειλή για τον τουρισμό της Β.Α. παραλιακής ζώνης της Χαλκιδικής. (Μωυσής, 14/7/2017). Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) της επένδυσης στην περιοχή δεν αναφέρει επαρκή δεδομένα για την διερεύνηση των επιπτώσεων στον τουρισμό, και από τα ελάχιστα στοιχεία που παραθέτει, γίνεται εμφανώς προσπάθεια να περιορίσει τις επιπτώσεις σε μία μικρή γεωγραφικά περιοχή. Έτσι δεν εξετάζονται οι επιπτώσεις από την μεταλλευτική δραστηριότητα, στον τουρισμό (όπως και στον πρωτογενή τομέα), των Δήμων Πολυγύρου (Ορμύλια) και Σιθωνίας, παρ' όλο που η εξόρυξη στις Σκουριές γειτνιάζει

επικίνδυνα με την λεκάνη απορροής του Χαβρία από όπου οι παραπάνω Δήμοι θα υδροδοτηθούν.

Είναι την ίδια ώρα εμφανής η προσπάθεια να υποτιμηθούν οι δυνατότητες της περιοχής, για υψηλής ποιότητας τουρισμού, που οποίο λόγω του μοναδικού συνδυασμού του ορεινού τοπίου, πλούσιου σε δάση, της θάλασσας, των σημαντικών αρχαιολογικών τόπων και της γειτνίασης με το Άγιο Όρος, θα μπορεί δυνητικά να εξασφαλίσει πολύ μεγάλη τουριστική περίοδο (Νικολή, 2014). Η μεταλλευτική δραστηριότητα πάντως εκτιμάται ότι θα φέρει ανεπανόρθωτο πλήγμα στον τουριστικό χαρακτήρα της περιοχής. Ακόμη, στα οικονομικά οφέλη τα επένδυσης δεν περιλαμβάνεται η πιθανή απώλεια θέσεων εργασίας από τις υπάρχουσες στον τουρισμό, λόγω της αναπόφευκτης σταδιακής υποβάθμισης της περιοχής, ως ενταγμένη σε μία μεταλλευτική ζώνη. Η πραγματικότητα αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα η κατάργηση της προοπτικής για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε όλες της μορφές του τουριστικού κλάδου και ειδικά στην ήπια οικοτουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

3. Κοινωνικές διαστάσεις

3.1 Τι υποστηρίζουν οι κάτοικοι που είναι υπέρ των χρυσωρυχείων

Η εταιρεία υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει περιβαλλοντική επιβάρυνση, ούτε σοβαροί κίνδυνοι για την δημόσια υγεία, διότι παίρνονται τα αναγκαία μέτρα και υπάρχει πλήρης συμμόρφωση με τους αυστηρούς κανονισμούς ασφάλειας.

Η εξόρυξη χρυσού απασχολεί πολλούς εργαζομένους, ανειδίκευτους και ειδικευμένους και συνεισφέρει στην τόνωση της οικονομίας της περιοχής, όπου υπάρχει υψηλή ανεργία, οικονομικά προβλήματα και απουσία εναλλακτικών διεξόδων. Οι προοπτικές της οικονομίας θα αποτελούσαν την απαρχή για νέες επενδύσεις στην εξορυκτική δραστηριότητα σε άλλες περιοχές της χώρα όπως υποστήριξε ο Καθ. Γεωλογίας Α.Π.Θ. Σπύρος Παυλίδης σε εκδήλωση με θέμα «η αντικειμενική ενημέρωση είναι χρυσός» στις 21/02/11 (Νικολή, 2014).

Επομένως, κύριο επιχείρημα της εταιρείας Ελληνικός χρυσός, αλλά και των εργαζόμενων μεταλλωρύχων της περιοχής είναι οι προσφερόμενες σταθερές θέσεις εργασίας από την μεταλλευτική δραστηριότητα, ειδικά σε εποχή οικονομικής κρίσης. Σύμφωνα με το σύλλογο εργαζόμενων μεταλλωρύχων Μεγάλης Παναγίας, το δημόσιο αποκομίζει οφέλη από την εταιρεία και υπάρχει ανάγκη, σύμφωνα με την άποψή τους ανάγκη για τη συνέχιση των εργασιών. Ο πρόεδρος του συλλόγου, Χρήστος Ζαφειρούδας υποστηρίζει ότι οι ανταποδοτικές εισφορές της εταιρείας προς τους Δήμους είναι υψηλές, και η εταιρεία προσφέρει πολλά εκατομμύρια κάθε χρόνο με τη μορφή δωρεάς στους όμορους Δήμους (agonaskritis.gr, 14/4/2015).

3.2 Τι υποστηρίζουν οι κάτοικοι που είναι κατά των χρυσωρυχείων

Υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν από την άλλη πλευρά, ότι η δημιουργία των εγκαταστάσεων των μεταλλείων χρυσού και η μελλοντική λειτουργία τους με μεγάλης κλίμακας επιφανειακές εξορύξεις στη Χαλκιδική, θα προκαλέσουν μία πληθώρα από αρνητικές επιπτώσεις στους περισσότερους παραγωγικούς τομείς της περιοχής. Μόνο στον πρωτογενή τομέα, στην Χαλκιδική υπάρχουν 108.900 στρέμματα καλλιεργούμενων εκτάσεων, 814 μελισσοκόμοι με 152.385 κυψέλες, που αποτελεί το 9,7% του συνόλου της χώρας και 276.000 στρέμματα βοσκότοποι Εξάλλου, είναι πολύ σημαντικός ο αλιευτικός κλάδος και οι υδατοκαλλιέργειες. Τέλος συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομία της περιοχής και η δασοπονία (που περιλαμβάνει την υλοτομία και συλλογή αρωματικών φυτών και βοτάνων (Ζάγκας, 2011). Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες κινδυνεύουν από την αποψίλωση του δάσους του Κακκάβου για τη δημιουργία των εγκαταστάσεων.. Η εξάντληση του υδροφόρου ορίζοντα λόγω της μεταλλευτικής δραστηριότητας, θα έχει ως αποτέλεσμα την μείωση των υδατικών αποθεμάτων, με πολύ αρνητικές συνέπειες για τη γεωργία. Η σκόνη η οποία παράγεται από την δημιουργία κρατήρα επιφανειακής εκσκαφής (open pit), θα εμποδίζει ζωτικές λειτουργίες των φυτών, και θα προκαλέσει τη βιοσυσσώρευση βαρέων μετάλλων στην τροφική αλυσίδα (Παναγιωτόπουλος, 2012). Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων δεν ασχολείται επαρκώς με τη δημιουργία σκόνης, το φαινόμενο των όξινων απορροών και της όξινης βροχής που επηρεάζει άμεσα τη γεωργία, την μελισσοκομία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και την δασοπονία.

Η κοινωνικής ευημερίας που ευαγγελίζονται οι υπέρμαχοι των μεταλλείων χρυσού, είναι ουσιαστικά μηδενική (Βαρσακέλης, 2012). Με βάση τον Μεταλλευτικό Κώδικα, η περιοχή χαρακτηρισμένη ως μεταλλευτική, έχει ως επακόλουθο την απαγόρευση οποιασδήποτε δραστηριότητας που παρεμποδίζει τη λειτουργία του μεταλλείου. Παύουν να ισχύουν κάθε καθεστώς προστασίας για περιοχές που είναι χαρακτηρισμένες ως προστατευόμενες από εθνικές και διεθνείς συμβάσεις. Τέλος, θέτονται σε ισχύ αναγκαστικές απαλλοτριώσεις ιδιωτικών εκτάσεων (Τριανταφυλλίδης, 2011 & Δημητριάδης, 2012),

Είναι προφανές ότι θέσεις εργασίας από τις άλλες παραγωγικές δραστηριότητες θα χαθούν μακροπρόθεσμα στην περιοχή. Στην Βορειοανατολική Χαλκιδική δραστηριοποιούνται αγρότες, μελισσοκόμοι,

κτηνοτρόφοι, ψαράδες, οικοδόμοι, ξενοδόχοι και μία πληθώρα συνδεδεμένων με αυτούς τους κλάδους επιχειρήσεις. Οι οικοδόμοι για παράδειγμα ανησυχούν για το μέλλον της εργασίας τους διότι υποστηρίζουν ότι η γη χάνει την αξία της και οι κάτοικοι φοβούνται να χτίσουν, γιατί αν υποβαθμιστεί η περιοχή από το εργοστάσιο θα χάσουν τα χρήματά τους. Υπάρχει αβεβαιότητα και άνθρωποι που έχουν βγάλει τις οικοδομικές άδειες, ενώ έχουν τα χρήματα δεν προχωρούν στην κατασκευή (agonaskritis.gr, 14/4/2015).

Η επιφανειακή εξόρυξη η οποία θα γίνει με χρήση εκρηκτικών, σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. θα απελευθερώσει 2.162 τόνους σκόνης την ώρα. Το πρόβλημα είναι όχι μόνο η τεράστια ποσότητα αλλά και η ποιότητα της σκόνης. Σύμφωνα με αναλύσεις που πραγματοποίησε το ΙΓΜΕ, η σκόνη θα περιέχει βαρέα μέταλλα, μεταξύ άλλων και αμιάντο, που είναι τοξική για φυτά και ζώα. Η σκόνη θα μετακινηθεί και σε μεγάλες αποστάσεις και θα επικαθήσει στο έδαφος, στα νερά, στη φυσική βλάστηση, στις καλλιέργειες και στη θάλασσα. (antigoldgreece, 3/ 12/ 2013).

Οι μελισσοκόμοι ειδικά, ανησυχούν πολύ για το μέλλον τους στην περιοχή. Πολλοί από αυτούς υποστηρίζουν ότι οι τεράστιες ποσότητες σκόνης που αναφέραμε, θα εμποδίσουν το έργο των μελισσών. Όταν αυτή θα επικαθεται στο έδαφος, στο νερό, στα φυτά και στα μελιτώματα των δέντρων που συλλέγουν οι μέλισσες, θα μολύνονται όλα τα προϊόντα τους. Επιπλέον, η μόλυνση του υδροφόρου ορίζοντα με βαρέα μέταλλα θα έχει ως αποτέλεσμα την απορρόφηση τοξικών από τις ρίζες των φυτών, μολύνοντας το νέκταρ και τη γύρη, και έτσι μακροπρόθεσμα θα προσβάλλεται ανεπανόρθωτα ο πληθυσμός τους. Η μέλισσα είναι ένας από τους πιο σημαντικούς κρίκους στην αλυσίδα της ισορροπίας στην φύση. Είναι υπεύθυνη για την επικοινωνία του 70-75% του συνόλου των καλλιεργειών, αλλά και των περισσότερων αυτοφυών φυτών, επομένως είναι αναντικατάστατη από περιβαλλοντική άποψη στην διατήρηση της χλωρίδας.

Εκτός από τις περιβαλλοντικές, οι οικονομικές επιπτώσεις από την καταστροφή του μελισσοκομικού κλάδου είναι τεράστιες και δύσκολο να υπολογιστούν με ακρίβεια. Υπάρχουν όπως αναφέραμε, 814 μελισσοκόμοι στην περιοχή, από τους οποίους οι 389 είναι επαγγελματίες και ζουν αποκλειστικά από τη μελισσοκομική δραστηριότητα. Η πυκνότητα κυψελών στη Χαλκιδική είναι 84 κυψέλες ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, τι στιγμή που ο

μέσος όρος στην Ελλάδα, που κατατάσσεται πρώτη στην Ευρώπη, είναι 11 κυψέλες ανά τετραγωνικό. Το 65% περίπου της ετήσιας παραγωγής μελιού στην Ελλάδα παράγεται από πευκοδάση, ενώ η Χαλκιδική μαζί με τη Θάσο είναι οι βασικές περιοχές της χώρας στην παραγωγή πευκόμελου. Δεν περιορίζονται οι επιπτώσεις όμως μόνο στην περιοχή της Χαλκιδικής. Ο λόγος είναι ότι το πευκόμελο δεν κρυσταλλώνει, και χρησιμοποιείται ως βάση για την ανάμιξη των ελληνικών μελιών. Επομένως η ποσοτική και ποιοτική υποβάθμιση του πευκόμελου, θα επιφέρει αντίστοιχη υποβάθμιση του συνόλου του ελληνικού μελιού (agonaskritis.gr, 14/4/2015).

Επιπτώσεις όμως θα έχει και η αλιεία. Στην ευρύτερη περιοχή της Ιερισσού, υπάρχουν 250 αλιευτικά σκάφη, ενώ ο αριθμός των ατόμων που απασχολούνται με την αλιεία επαγγελματικά ανέρχεται στους 400. Θα πρέπει να λάβουμε επιπλέον υπόψη τις καλλιέργειες μυδιών στην Ολυμπιάδα, τα εμπορικά ψαράδικα και όλη την υπόλοιπη αλιευτική αλυσίδα.

Η θαλάσσια περιοχή από την Ολυμπιάδα και το Στρατώνι μέχρι και τη βορειοδυτική πλευρά του κόλπου της Ιερισσού, είναι ήδη μολυσμένη με τοξικά απόβλητα από τις εργασίες της προηγούμενης αλλά και της σημερινής εταιρείας από τα υπάρχοντα υπόγεια ορυχεία και τις όξινες απορροές. Μαρτυρίες ψαράδων αναφέρουν προβλήματα με συγκέντρωση πλαγκτόν.

Ο κτηνοτροφικός κλάδος είναι σημαντικός στην περιοχή της Ιερισσού και Αρναίας, αφού υπάρχουν 123 εκμεταλλεύσεις αιγοπροβάτων με 29.000 ζώα, 28 χοίρων με 1.220 ζώα και 37 βοοειδών με 1000 ζώα. Η κτηνοτροφία όμως επίσης κινδυνεύει από τη μεταλλευτική δραστηριότητα. Οι κτηνοτρόφοι ανησυχούν διότι θα πρέπει να προστατεύσουν τα κοπάδια τους από την μόλυνση της βλάστησης από την οποία τρέφονται και του υδροφόρου ορίζοντα. Χαρακτηριστική παράδειγμα είναι η περίπτωση δύο κτηνοτρόφων της Ολυμπιάδας Χαλκιδικής το 2010, όπου η Διεύθυνση Κτηνιατρικής έθεσε σε καραντίνα την εκτροφή και επέβαλλε την απαγόρευση εξόδου των ζώων και των προϊόντων τους από την εκμετάλλευση, λόγω παρουσίας μολύβδου σε υψηλότερες των επιτρεπτών ορίων σε δείγμα γάλακτος (agonaskritis.gr, 14/4/2015).

Τέλος πολλοί αγρότες δεν βλέπουν με καλό μάτι την λειτουργία του μεταλλείου. Στην Χαλκιδική καλλιεργείται έκταση συνολικά 931.657

στρεμμάτων, με 427.237 στρέμματα σιτηρών, 18.874 στρέμματα αμπελιών, 280.559 στρέμματα ελιάς και τα υπόλοιπα αποτελούν καλλιέργειες κηπευτικών, οπωροφόρων δέντρων κ.α. Οι καλλιέργειες που αναπτύσσονται σε περιβάλλον με σκόνη, που περιέχει υψηλές συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων θα είναι καχεκτικές, ενώ η όποια παραγωγή θα έχει αυξημένη συσσώρευση τοξικών. Αυτό γιατί θα επηρεαστεί αρνητικά η λειτουργία φωτοσύνθεσης, καθώς η σκόνη θα επικάθεται στις επιφάνειες των φύλλων με αποτέλεσμα αυτά να δέχονται λιγότερη ηλιακή ακτινοβολία και να απορροφούν μειωμένη ποσότητα διοξειδίου του.

Η άρδευση των καλλιεργειών αυτών θα επηρεαστεί επίσης, λόγω της δραστηκής μείωσης των αποθεμάτων του υδροφορέα και του Χαβρία ποταμού, από την υπεράντληση υδάτων για τις ανάγκες της λειτουργίας του μεταλλείου. Το λιγοστό διαθέσιμο αρδευτικό απόθεμα θα είναι και αυτό επιβαρυνμένο με τοξικά. Η κατανάλωση των προϊόντων που προέρχονται από την περιοχή αυτή θα έχει πολύ δυσμενείς συνέπειες στην υγεία ανθρώπων ζώων και εύλογα, αυτά δε θα βρίσκουν τη θέση τους στην αγορά. Έτσι, στην ευρύτερη περιοχή γύρω από τα μεταλλεία, οι επιπτώσεις στην αγροτική παραγωγή θα οδηγήσουν σε μαρασμό και συρρίκνωση του κλάδου, και σημαντικές κοινωνικές μεταλλάξεις. Ήδη ο φόβος τέτοιων σεναρίων, έχει οδηγήσει κατοίκους της αγροτικής περιοχής των Ορμυλίων, παρόλο που βρίσκεται σε σχετική απόσταση από τη μεταλλευτική περιοχή, να εναντιωθούν στην εταιρία Ελληνικός. (agonaskritis.gr, 14/4/2015).

3.3 Οι σχέσεις των κατοίκων μεταξύ τους

Στην κοινωνία της ΒΑ Χαλκιδικής, έχει δημιουργηθεί ένα ρήγμα μεταξύ των κατοίκων. Υπάρχουν οι υπέρμαχοι και οι πολέμιοι της μεταλλευτικής δραστηριότητας, με βάση κυρίως το αν αυτοί ή οι οικείοι τους εργάζονται στην εταιρία, ή ασχολούνται σε κλάδους που πλήττονται από τη μεταλλευτική δραστηριότητα. Ακούγονται συνθήματα όπως «Ο τόπος δεν χωράει άλλους ανέργους», από τη μία και «με πόσο χρυσάφι αλλάζεις το καθαρό νερό σου», ή «έξω οι χρυσοθήρες» από την άλλη. (Πανταζοπουλος, 13/7/2017).

Στο σκηνικό διχασμού που απειλεί την κοινωνική ζωή της περιοχής, έρχονται στο φως και καταγγελίες ότι η εταιρεία προσφέρει ακόμα χρήματα για έξοδα μετακίνησης και καύσιμα οχημάτων της αστυνομίας. Ακόμη, επιμελήθηκε την έκδοση σχολικών βιβλίων στην περιοχή της Αρναίας και Ολυμπιάδας με θέμα “Τα μεταλλεία και η ζωή μας”. Επίσης προκαλούν αναβρασμό οι καταγγελίες για εξαγορά συνειδήσεων σε περιοχές που στο παρελθόν υπήρχε έντονη αντιμεταλλευτική δραστηριότητα όπως στη Μεγάλη Παναγία, (agonaskritis.gr, 14/4/2015)

Γεγονός είναι πάντως ότι χάρις την ύπαρξη των κοιτασμάτων, έχει διαταραχθεί η γαλήνη στην περιοχή. Ως επακόλουθο των γεγονότων που έχουν προηγηθεί, υπάρχουν βαθιές αντιπαλότητες μεταξύ κατοίκων και της εταιρίας που θέλουν να προστατέψουν τα οικονομικά τους οφέλη από την λειτουργία των μεταλλείων από τη μία, και σε αυτούς που θέλουν να προστατέψουν το φυσικό περιβάλλον και τις δικιές τους οικονομικές δραστηριότητες.

3.4 Τα μετρά που λάβει το κράτος για την υλοποίηση της επένδυσης

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, οι αντιδράσεις εναντίων της εξόρυξης μεταλλευμάτων στη Χαλκιδική έχει μακρά ιστορία. Η θέση του κράτους (με τη μορφή δομών του όπως η Αστυνομία ή η Δικαιοσύνη) δεν ήταν πάντα συντεταγμένη προς μία ή άλλη κατεύθυνση. Δεν φαίνεται ότι υπάρχει

διαχρονικά μία συνέχεια στη στάση του, υπάρχουν δε συχνά, αναιρέσεις προηγούμενων αποφάσεων. Θα αναφέρουμε μερικά παραδείγματα που θα αναδείξουν την αντικρουόμενη αυτή στάση του κράτους. Κατά την περίοδο 1995-1997, λόγω της έντονης διαμαρτυρίας κατοίκων, στις εγκαταστάσεις της τότε εταιρίας TVX, υπήρχαν ένστολοι κρατικοί φρουροί. Από την άλλη, το 2001 το Σ.τ.Ε. ακυρώνει όλες τις σχετικές άδειες της εταιρίας. Ενώ το ελληνικό Δημόσιο είχε προβεί στην καταγγελία της σύμβασης με την εταιρεία «TVX Hellas A.E.», στη συνέχεια έγινε εξωδικαστικός συμβιβασμός.

Στη συνέχεια, το 2004, έχουμε την νέα σύμβαση (Ν. 320/2004) μεταξύ του Δημοσίου και της εταιρείας «Ελληνικός Χρυσός ΑΕΜΒΧ» καναδικών συμφερόντων για τη μεταβίβαση του σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού των μεταλλείων Κασσάνδρας, έναντι του ποσού των 11 εκατ. Ευρώ. Για τη σύμβαση αυτή, οκτώ σύλλογοι (περιβαλλοντικοί, αγροτικοί, πολιτιστικοί, αλιευτικοί και σύλλογοι γυναικών) έκαναν προσφυγή στο ανώτατο ακυρωτικό δικαστήριο με αίτημα να ανασταλεί η επίμαχη υπουργική απόφαση. Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, το 2013, χρόνια μετά, αποφάνθηκε ότι οι μεταλλευτικές εγκαταστάσεις βρίσκονται εκτός προστατευόμενων τόπων του δικτύου Natura. Μόνο μια έκταση 2,4 περίπου στρεμμάτων όπου προβλέπονταν η προσωρινή απόθεση των τελμάτων, στην περιοχή Ολυμπιάδα, θα έπρεπε να αποκατασταθεί κατά τα αρχικά στάδια λειτουργίας του όλου έργου (Νικολή, 2014).

Αν δούμε την πιο πρόσφατη ιστορία σχετικά με την εξορυκτική δραστηριότητα στην ΒΑ Χαλκιδική, η στάση των εκάστοτε κυβερνήσεων ποικίλει ανάλογα την εποχή, και δεν παρουσιάζει και αυτή μία συνέχεια. Η κυβέρνηση ΝΔ πολλές φορές τοποθετήθηκε ανοικτά, ακόμη και δια στόματος του τότε πρωθυπουργού Αντώνιου Σαμαρά υπέρ της επένδυσης. Η καταστολή κάθε εκδήλωσης αντίθεσης ήταν σκληρή, με δυνάμεις των ΜΑΤ να καταλαμβάνουν συχνά την περιοχή, να γίνεται χρήση δακρυγόνων, και να υπάρχουν αρκετές συλλήψεις. Ως αντιπολίτευση το κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ είχε ταχθεί ανοικτά υπέρ του αγώνα των κατοίκων της περιοχής ενάντια στην εξόρυξη. Τον Ιανουάριο του 2015, η νέα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ και ο τότε υπουργός Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Πάνος Σκουρλέτης, προχώρησε στην ανάκληση της λειτουργίας των μεταλλείων, με την αιτιολογία ότι παραβιάστηκε ο όρος της σύμβασης

σύμφωνα με τον οποίο, οι δοκιμές των κοιτασμάτων Ολυμπιάδας και Σκουριών, έπρεπε να γίνουν στο έδαφος της Χαλκιδικής, κάτι που δεν έγινε (αυτές έγιναν στις εγκαταστάσεις της εταιρείας Outotec στην Φινλανδία). Η εταιρεία «Ελληνικός Χρυσός προσέφυγε κατά της απόφασης αυτής στο ΣτΕ,», μαζί με τα Σωματεία των εργαζομένων της εταιρείας και το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Χαλκιδικής. Το ΣτΕ ακύρωσε την απόφαση του υπουργού τον Οκτώβριο του 2015. Αφού σύμφωνα με την απόφαση του, το γεγονός αυτό δεν αρκούσε για να δικαιολογήσει την ανάκληση της άδειας. (Τριάντης, 15/1/2016).

Το 2016, ο υπουργός Περιβάλλοντος και ο αναπληρωτής υπουργός Περιβάλλοντος Γιάννης Τσιρώνης επέβαλαν πρόστιμα συνολικού ύψους 1.734.300 ευρώ στην εταιρεία «Ελληνικός Χρυσός», για 21 παραβάσεις της νομοθεσίας που διαπιστώθηκαν την περίοδο 2012-2014, αλλά όπως υποστήριξαν, τα αποτελέσματα ελέγχων έμειναν σε αδράνεια με ευθύνη των προηγούμενων πολιτικών ηγεσιών. Η επιβολή αυτή έλαβε υπόψη τις σχετικές εισηγήσεις του Σώματος Επιθεώρησης Περιβάλλοντος. Τον Ιανουάριο του 2018, ακυρώθηκε το πρόστιμο ύψους 1,7 εκατ. στην Ελληνικός Χρυσός, μετά από πρωτοφανή απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, παρόλο που δεν αμφισβήτησε τα αποτελέσματα των περιβαλλοντικών ελέγχων, άρα και τις περιβαλλοντικές παραβάσεις στην περιοχή. Το σκεπτικό πίσω από την απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου, ήταν ότι η διοικητική διαδικασία ελέγχου παραβάσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας που άρχισε στις 5.4.2013, έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί έγκαιρα, και το διοικητικό πρόστιμο για τις παραβάσεις αυτές, έπρεπε να είχε επιβληθεί όχι στις 8.1.2016, αλλά σε εύλογο χρόνο από την τέλεση της παράβασης. Με βάση την κρίση του δικαστηρίου, το χρονικό διάστημα των 33 μηνών που μεσολάβησε, υπερβαίνει, τον εύλογο χρόνο εντός του οποίου έπρεπε η διοίκηση να ολοκληρώσει την περιβαλλοντική επιθεώρηση.(the press project, 9/1/ 2018). Για την απόφαση αυτή, λίγες μέρες αργότερα, ο Αναπληρωτής Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Σωκράτης Φάμελλος, ζήτησε να ασκηθεί έφεση με επιστολή που απέστειλε στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. (enikonomia.gr, 13/01/2018). Ωστόσο, οι κάτοικοι και όσοι αγωνίζονται ενάντια στην επένδυση, διαμαρτύρονται ότι η καταστολή του αγώνα ενάντια στην εξόρυξη είναι το ίδιο σκληρή διαχρονικά.

4. Μεθοδολογία έρευνας

Ο κεντρικός σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθεί η άποψη των κατοίκων της Χαλκιδικής, σχετικά με το θέμα της εξόρυξης, δεδομένου ότι η Χαλκιδική έχει πολύπλευρες πτυχές ως νομός, που πολλές φορές η μία επηρεάζει την άλλη.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν ποσοτική και συγκεκριμένα έλαβε χώρα μια διενέργεια ερωτηματολογίου, ανοιχτών και κλειστών ερωτήσεων. Η αποστολή έγινε ηλεκτρονικά και συγκεντρώθηκαν 103 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.

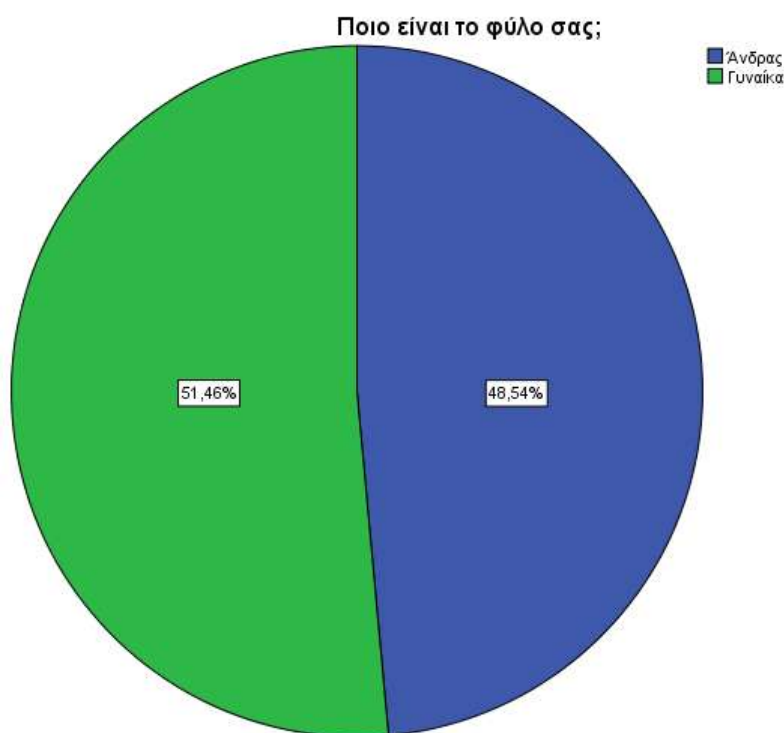
Τα δεδομένα των ερωτηματολογίων κωδικοποιήθηκαν και περάστηκαν στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS. Έλαβε χώρα η στατιστική τους ανάλυση με περιγραφική στατιστική. Τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν σε κυκλικά διαγράμματα και ραβδογράμματα, συνοδευόμενα από το πίνακα συχνοτήτων και σχετικών συχνοτήτων.

5. Αποτελέσματα

Τα ερωτηματολόγια δόθηκαν σε 212 άτομα και απαντήθηκαν τα 104. Η πρώτη ερώτηση αφορούσε το φύλο του δείγματος. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας το 51,5% του δείγματος είναι γυναίκες και το 48,5% άνδρες.

Πίνακας 1. Το φύλο των ερωτώμενων

Φύλο	Συχνότητα	Ποσοστό %
Άνδρας	50	48,5
Γυναίκα	53	51,5
Σύνολο	103	100

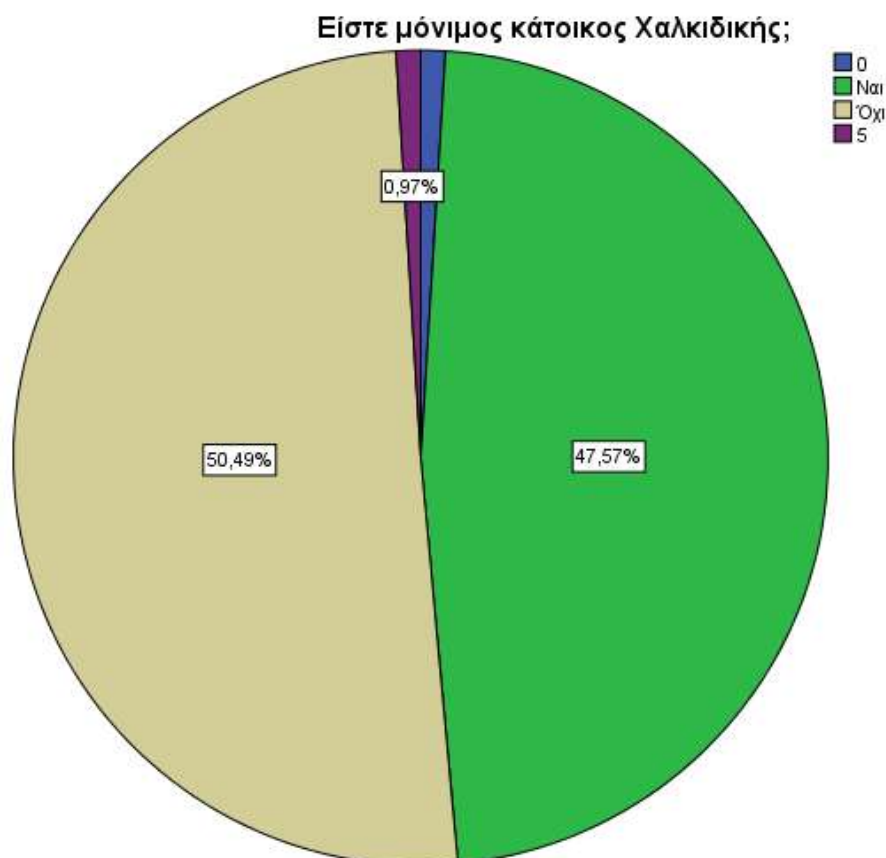

Σχήμα 1. Το φύλλο των ερωτώμενων

Η δεύτερη ερώτηση του ερωτηματολογίου αφορούσε το κατά πόσο οι ερωτώμενοι είναι μόνιμοι κάτοικοι Χαλκιδικής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης το 50,5% του δείγματος δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Χαλκιδικής, ενώ το 47,5 είναι. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην ερώτηση αυτή υπάρχει και ένα 2% που δεν απάντησε ή απάντησε λάθος.

Πίνακας 2. Μόνιμος κάτοικος

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	49	47,5
Όχι	52	50,5
Μη έγκυρη απάντηση	2	2
Σύνολο	103	100

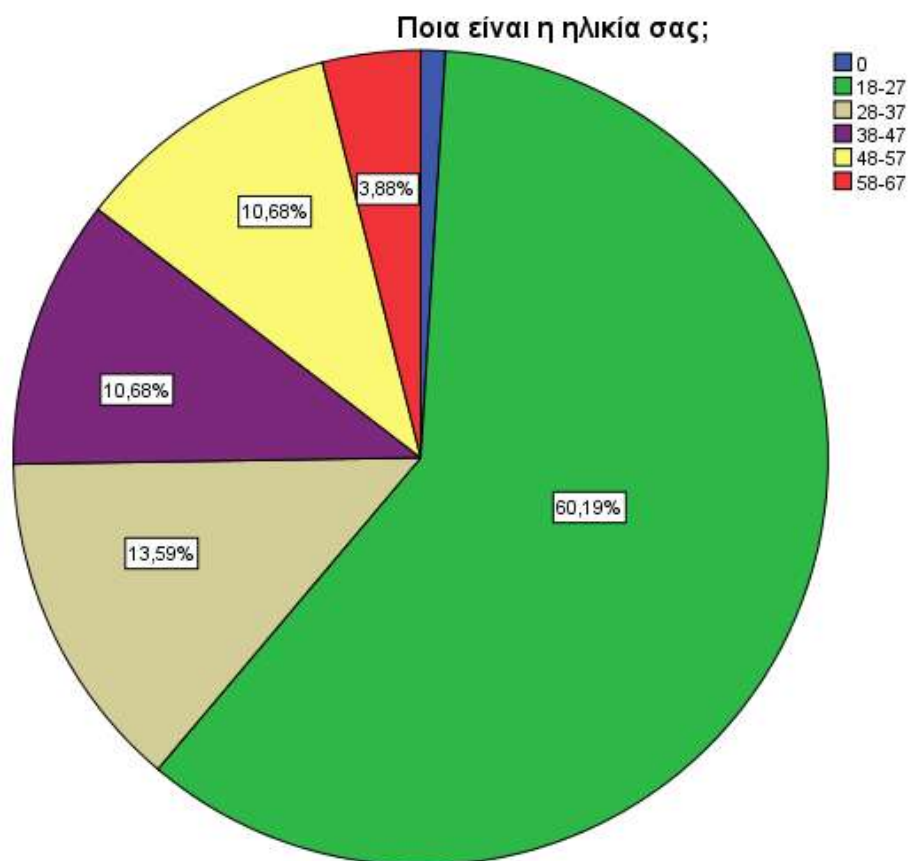
Σχήμα 2. Μόνιμοι κάτοικοι Χαλκιδικής

Ακολουθεί η τρίτη ερώτηση που διερευνά την ηλικία του δείγματος. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης σχεδόν το 60% του δείγματος ανήκει στο ηλικιακό εύρος 17-27 ετών, το 13,6% στο ηλικιακό φάσμα των 28-37 και ακολουθούν τα ηλικιακά φάσματα των 38-47 και 48-57 με περίπου 11% το κάθε ένα.

Πίνακας 3. Ηλικία δείγματος

	Συχνότητα	Ποσοστό
18-27	62	60,1
28-37	14	13,6
38-47	11	10,7

48-57	11	10,7
58-67	4	3,9
Μη έγκυρη απάντηση	1	1
Σύνολο	103	100

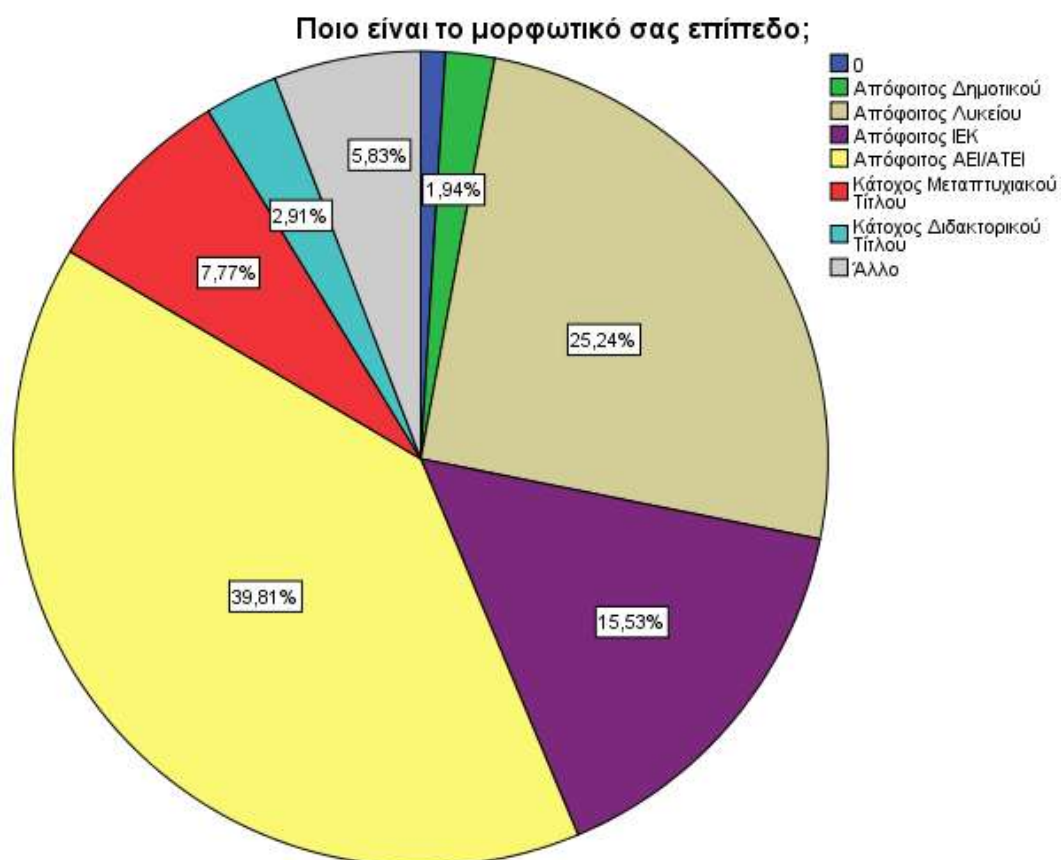
Σχήμα 3. Η ηλικία του δείγματος

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος, βάση της στατιστικής ανάλυσης φαίνεται ότι σχεδόν το 40% είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ, σχεδόν το 25% απόφοιτοι λυκείου και περίπου 15% απόφοιτοι ΙΕΚ.

Πίνακας 4. Το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Απόφοιτος Δημοτικού	2	1,9
Απόφοιτος Λυκείου	26	25,2
Απόφοιτος ΙΕΚ	16	15,5
Απόφοιτος Πανεπιστημίου	41	39,8

ΤΕΙ		
Κάτοχος Μεταπτυχιακού τίτλου	8	7,8
Κάτοχος Διδακτορικού τίτλου	3	2,9
Άλλο	6	5,8
Μη έγκυρη απάντηση	1	1
Σύνολο	103	100

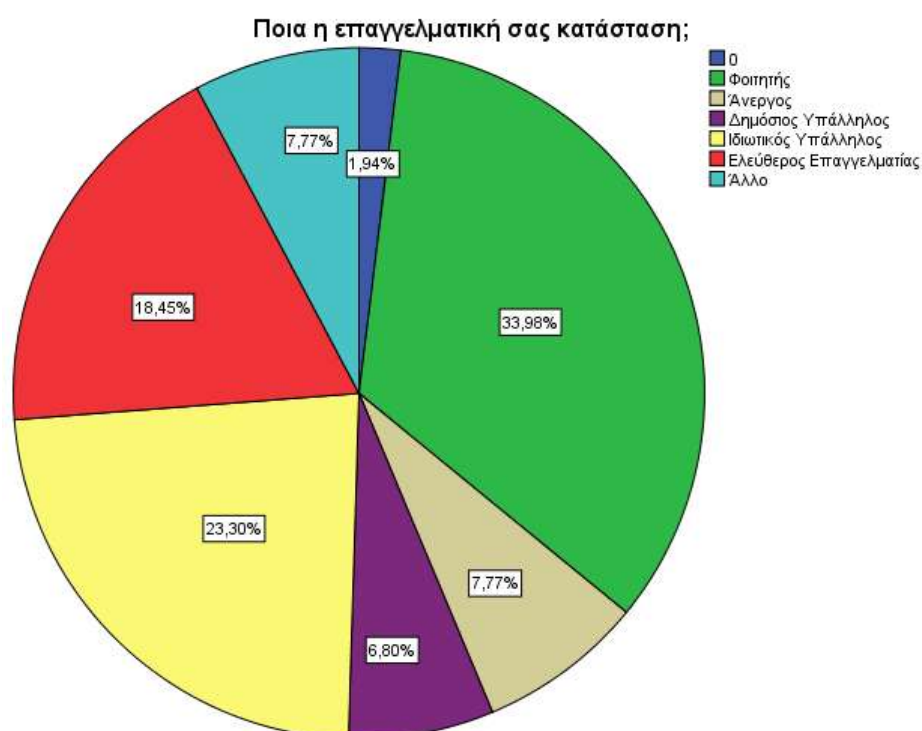
Σχήμα 4. Το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος

Η πέμπτη ερώτηση αφορά την επαγγελματική κατάσταση του δείγματος. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης το μεγαλύτερο μέρος (34%) είναι φοιτητές και ακολουθούν οι ιδιωτικοί υπάλληλοι (23,3%) και οι ελεύθεροι επαγγελματίες (18,4%).

Πίνακας 5. Η επαγγελματική κατάσταση του δείγματος.

	Συχνότητα	Ποσοστό

Φοιτητής	35	34
Άνεργος	8	7,8
Δημόσιος Υπάλληλος	7	6,8
Ιδιωτικός Υπάλληλος	24	23,3
Ελεύθερος επαγγελματίας	19	18,4
Άλλο	8	7,8
Μη έγκυρη απάντηση	2	1,9
Σύνολο	103	100

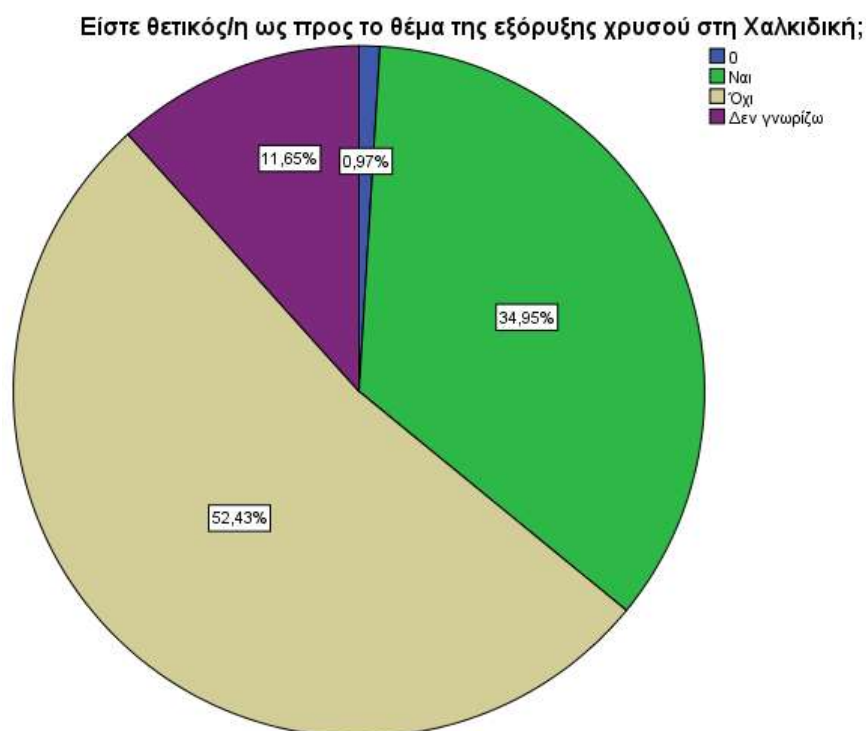

Σχήμα 5. Επαγγελματική κατάσταση δείγματος

Μετά την ανάλυση των παραπάνω δημογραφικών στοιχείων, ακολουθεί η ανάλυση του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου, σχετικά με την εξόρυξη χρυσού στη Χαλκιδική. Συγκεκριμένα, στην έκτη ερώτηση που αναφέρετε στο εάν είναι θετικοί για το θέμα της εξόρυξης χρυσού στη Χαλκιδική, το 35% του δείγματος δηλώνει ότι είναι θετικό, σχεδόν το 52% δηλώνει αρνητικό, ενώ υπάρχει και ένα περίπου 12% του δείγματος που δηλώνει ότι δεν γνωρίζει.

Πίνακας 6. Είστε θετικός για την εξόρυξη χρυσού στη Χαλκιδική;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	36	35
Όχι	54	52,4
Δεν γνωρίζω	12	11,6
Μη έγκυρη απάντηση	1	1
Σύνολο	103	100

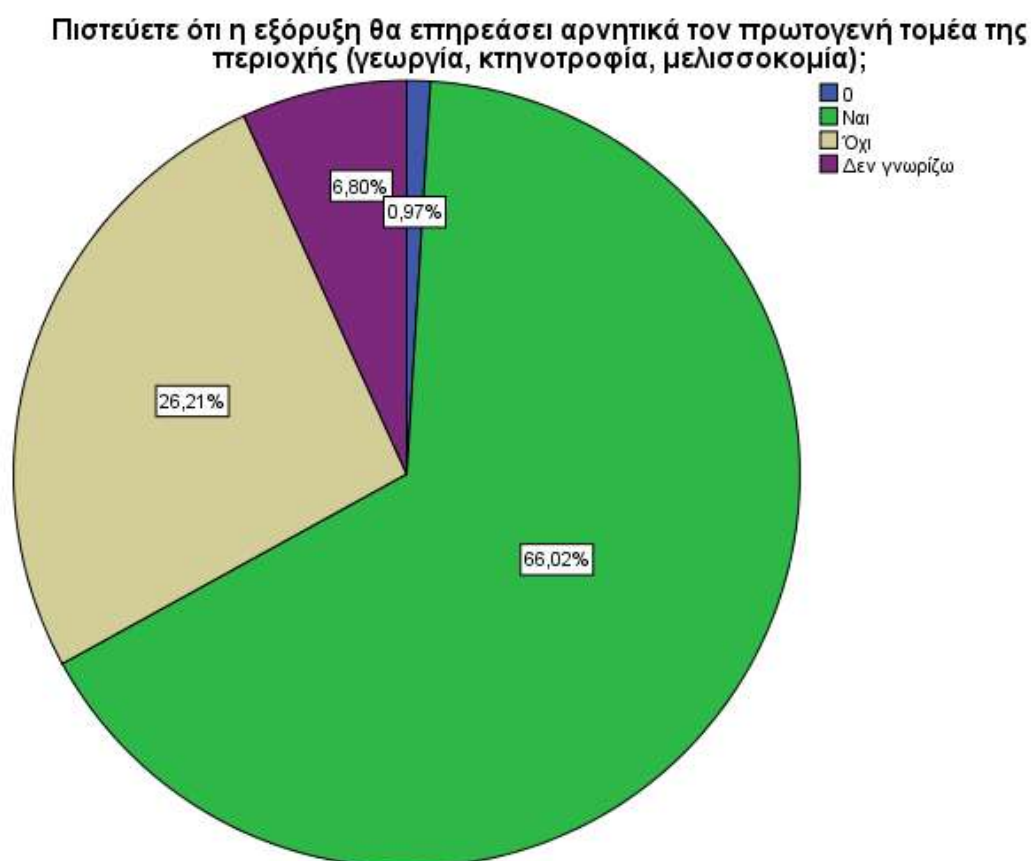

Σχήμα 6. Είστε θετικός για την εξόρυξη χρυσού στην Χαλκιδική;

Ακολουθεί η ερώτηση 7, για το εάν το δείγμα πιστεύει ότι η εξόρυξη θα επηρεάσει αρνητικά τον πρωτογενή τομέα της περιοχής, όπως τη γεωργία, την κτηνοτροφία ή τη μελισσοκομία. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, το 66% του δείγματος θεωρεί ότι η εξόρυξη θα επηρεάσει αρνητικά τον πρωτογενή τομέα της Χαλκιδικής ενώ περίπου το 26% θεωρεί ότι δεν θα τον επηρεάσει. Τέλος, υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 7% που δηλώνει ότι δεν γνωρίζει κατά πόσο θα επηρεάσει αρνητικά η εξόρυξη τον πρωτογενή τομέα της Χαλκιδικής.

Πίνακας 7. Η εξόρυξη θα επηρεάσει αρνητικά τον πρωτογενή τομέα της περιοχής;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	68	66
Όχι	27	26,2
Δεν γνωρίζω	12	6,8
Μη έγκυρη απάντηση	1	1
Σύνολο	103	100

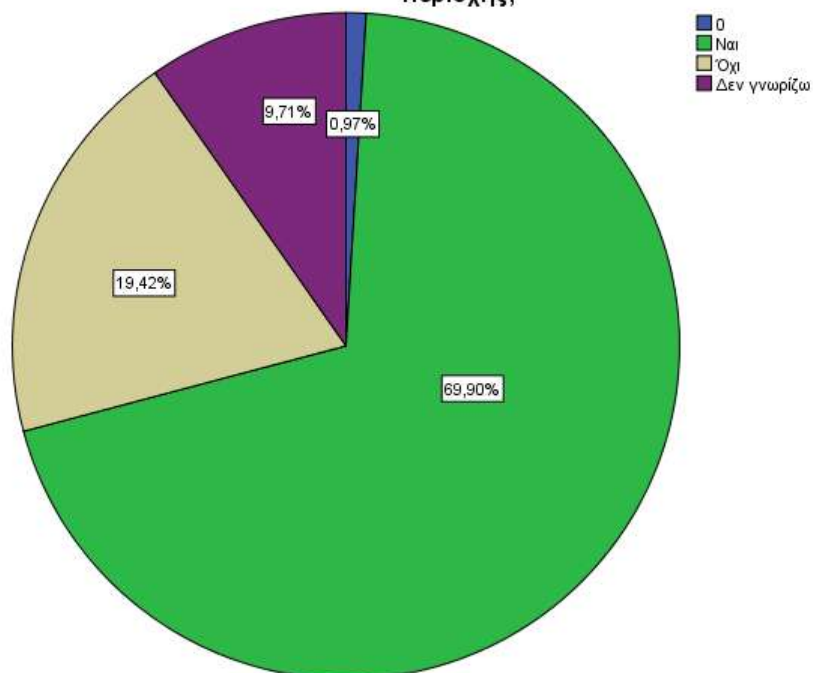
Σχήμα 7. Η εξόρυξη θα επηρεάσει αρνητικά τον πρωτογενή τομέα της περιοχής;

Στο ίδιο κλίμα, ακολουθεί και η όγδοη ερώτηση, η οποία και διερευνά το κατά πόσο η εξόρυξη θα υποβαθμίσει το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης σχεδόν το 70% του δείγματος πιστεύει ότι η εξόρυξη θα υποβαθμίσει το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής, ενώ μόλις ένα περίπου 20% πιστεύει ότι δεν θα την υποβαθμίσει. Υπάρχει και ένα ποσοστό της τάξης του 10%, που δεν γνωρίζει κατά πόσο η εξόρυξη θα υποβαθμίσει το φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

Πίνακας 8. Η εξόρυξη θα υποβαθμίσει το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	72	69,9
Όχι	20	19,4
Δεν γνωρίζω	10	9,7
Μη έγκυρη απάντηση	1	1
Σύνολο	103	100

Πιστεύετε ότι η εξόρυξη θα υποβαθμίσει το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής;

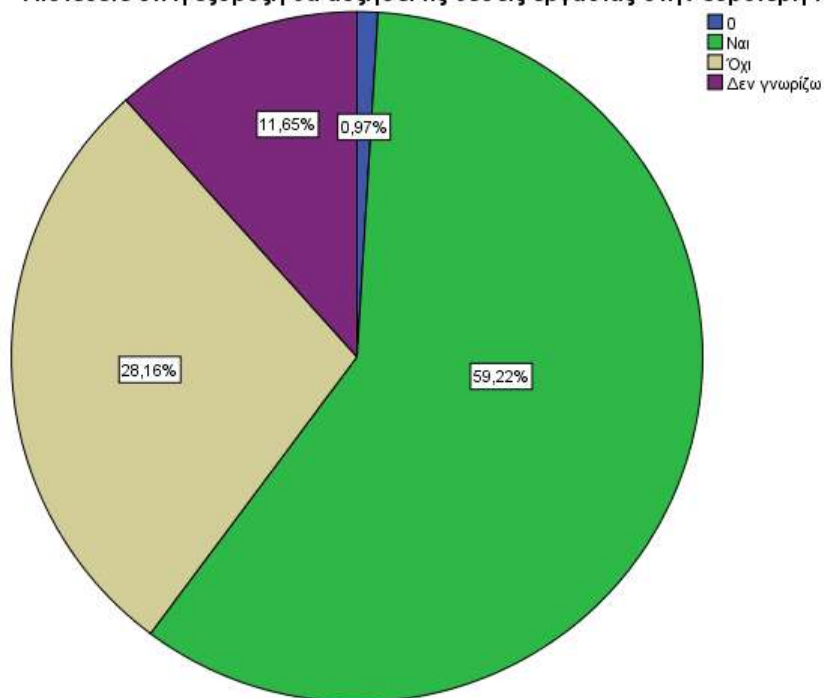
Σχήμα 8. Η εξόρυξη θα υποβαθμίσει το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής;

Ακολουθεί η ερώτηση 9, η οποία διερευνά το κατά πόσο το δείγμα πιστεύει ότι η εξόρυξη θα αυξήσει τις θέσεις εργασίας στην περιοχή. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, σχεδόν το 60% του δείγματος πιστεύει ότι η εξόρυξη θα αυξήσει τις θέσεις εργασίας στην ευρύτερη περιοχή, ενώ ένα σχεδόν 28% πιστεύει ότι δεν θα τις αυξήσει.

Πίνακας 9. Η εξόρυξη θα αυξήσει τις θέσεις εργασίας;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	61	59,2
Όχι	29	28,4
Δεν γνωρίζω	12	11,7
Μη έγκυρη απάντηση	1	1
Σύνολο	103	100

Πιστεύετε ότι η εξόρυξη θα αυξήσει τις θέσεις εργασίας στην ευρύτερη περιοχή;

Σχήμα 9. Η εξόρυξη θα αυξήσει τις θέσεις εργασίας;

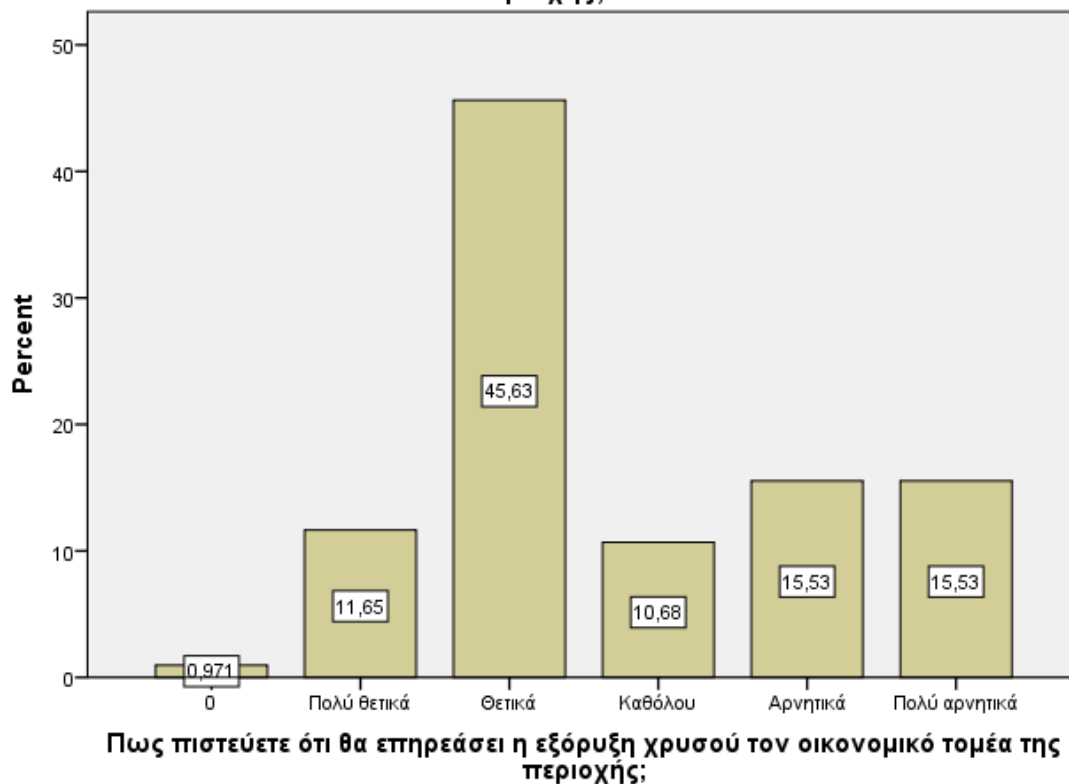
Ακολουθούν οι ερωτήσεις 10-15 οι οποίες και διερευνούν σε ποιο βαθμό πιστεύει το δείγμα ότι θα επηρεάσει η εξόρυξη τον οικονομικό, τουριστικό και τον τοπικό τομέα.

Συγκεκριμένα στην ερώτηση 10 διερευνάται το πως θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού τον οικονομικό τομέα της περιοχής. Από τη στατιστική ανάλυση βρέθηκε ότι το 45% περίπου του δείγματος, θεωρεί ότι η εξόρυξη θα επηρεάσει θετικά τον οικονομικό τομέα.

Πίνακας 10. Πως θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού τον οικονομικό τομέα της περιοχής.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ θετικά	12	11,7
Θετικά	47	45,6
Καθόλου	11	10,7
Αρνητικά	16	15,5
Πολύ αρνητικά	16	15,5
Μη έγκυρη απάντηση	1	1
Σύνολο	103	100

Πως πιστεύετε ότι θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού τον οικονομικό τομέα της περιοχής;

Σχήμα 10. Πως θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού τον οικονομικό τομέα της περιοχής.

Ακολουθεί η ερώτηση 11, στην όποια διερευνάται το πώς θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού τον τουριστικό τομέα της περιοχής. Σύμφωνα με τα στατιστικά αποτελέσματα το 28% του δείγματος θεωρεί ότι η εξόρυξη θα επηρεάσει πολύ αρνητικά τον τουριστικό τομέα, ενώ ένα 22% περίπου θεωρεί ότι θα τον αφήσει ανεπηρέαστο.

Πίνακας 11. Πως θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού τον τουριστικό τομέα της περιοχής.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ θετικά	7	6,8
Θετικά	14	13,6
Καθόλου	23	22,3
Αρνητικά	27	26,2
Πολύ αρνητικά	29	28,2
Μη έγκυρη απάντηση	3	2,9
Σύνολο	103	100

Πως πιστεύετε ότι θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού τον τουριστικό τομέα της περιοχής;

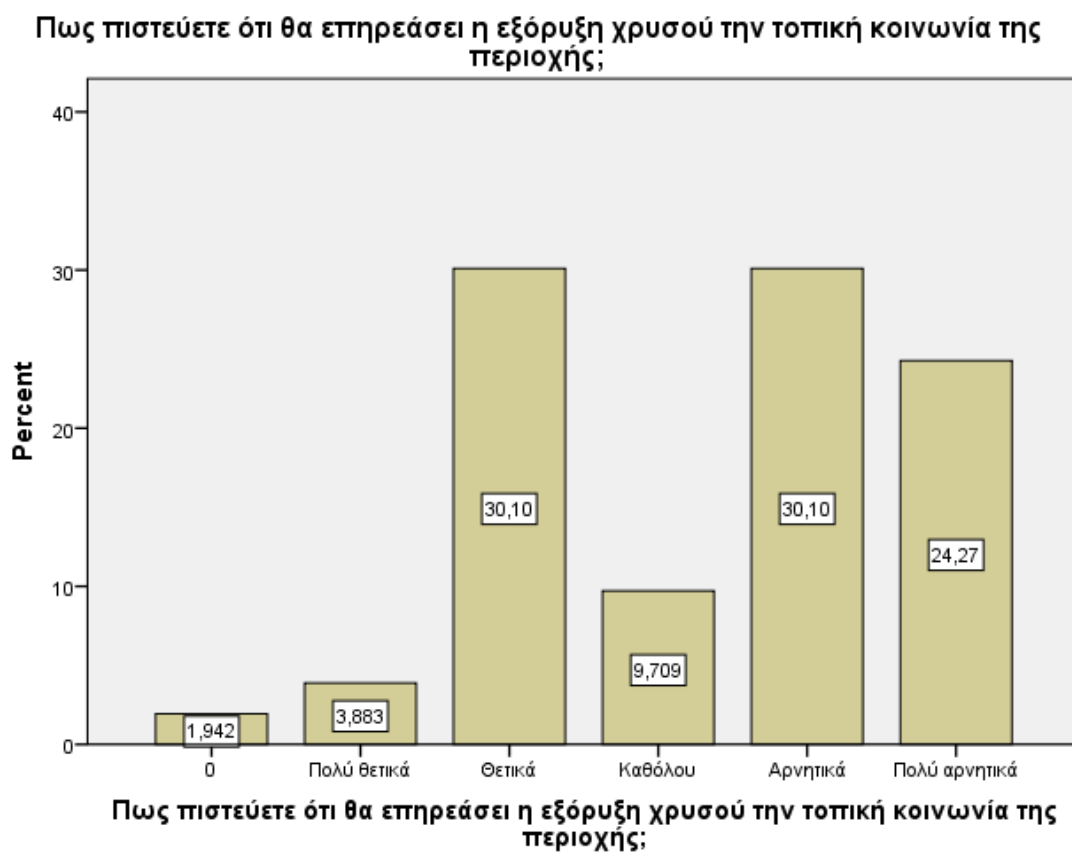
Πίνακας 11. Πως θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού τον τουριστικό τομέα της περιοχής.

Ακολουθεί η ερώτηση 12, στην οποία διερευνάται το πώς θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού την τοπική κοινωνία της περιοχής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης το 30% του δείγματος θεωρούν ότι θα επηρεάσει θετικά, ενώ ένα 30% θεωρεί ότι θα επηρεάσει αρνητικά. Επιπρόσθετα, ένα 24% θεωρεί ότι θα επηρεάσει πολύ αρνητικά.

Πίνακας 12. Πως θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού της τοπική κοινωνία της περιοχής.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ θετικά	4	3,8
Θετικά	31	30,1
Καθόλου	10	9,7
Αρνητικά	31	30,1
Πολύ αρνητικά	25	24,3
Μη έγκυρη	2	1,9

απάντηση		
Σύνολο	103	100

Σχήμα 12. Πως θα επηρεάσει η εξόρυξη χρυσού της τοπική κοινωνία της περιοχής

Ακολουθεί η ερώτηση 13, η οποία διερευνά τη γνώμη του δείγματος για το κίνημα κατά της εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, σχεδόν το 40% του δείγματος είναι θετικό απέναντι στο κίνημα κατά της εξόρυξης, ενώ ένα 22% είναι αδιάφορο για αυτό.

Πίνακας 13. Η γνώμη του δείγματος για το κίνημα κατά της εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ θετική	17	16,5
Θετική	41	39,8
Αδιάφορη	23	22,3
Αρνητική	17	16,5
Πολύ αρνητική	3	2,9
Μη έγκυρη απάντηση	2	1,9
Σύνολο	103	100

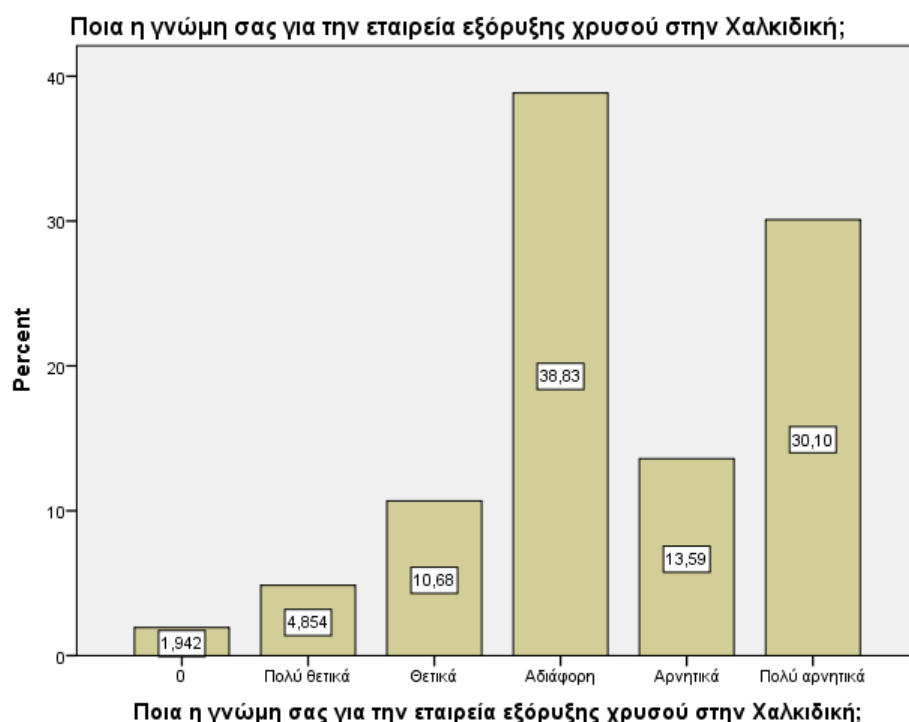
Σχήμα 13. Η γνώμη του δείγματος για το κίνημα κατά της εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική.

Ακολούθως, στην ερώτηση 14, διερευνάται η άποψη του δείγματος για την εταιρεία εξόρυξης χρυσού. Σύμφωνα με τη στατιστική ανάλυση, σχεδόν το

40% είναι αδιάφορο ως προς την εταιρεία, ενώ ένα 30% έχει πολύ αρνητική άποψη.

Πίνακας 14. Η γνώμη του δείγματος για την εταιρεία εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ θετική	5	4,9
Θετική	11	10,7
Αδιάφορη	40	38,8
Αρνητική	14	13,6
Πολύ αρνητική	31	30,1
Μη έγκυρη απάντηση	2	1,9
Σύνολο	103	100

Σχήμα 14. Η γνώμη του δείγματος για την εταιρεία εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική

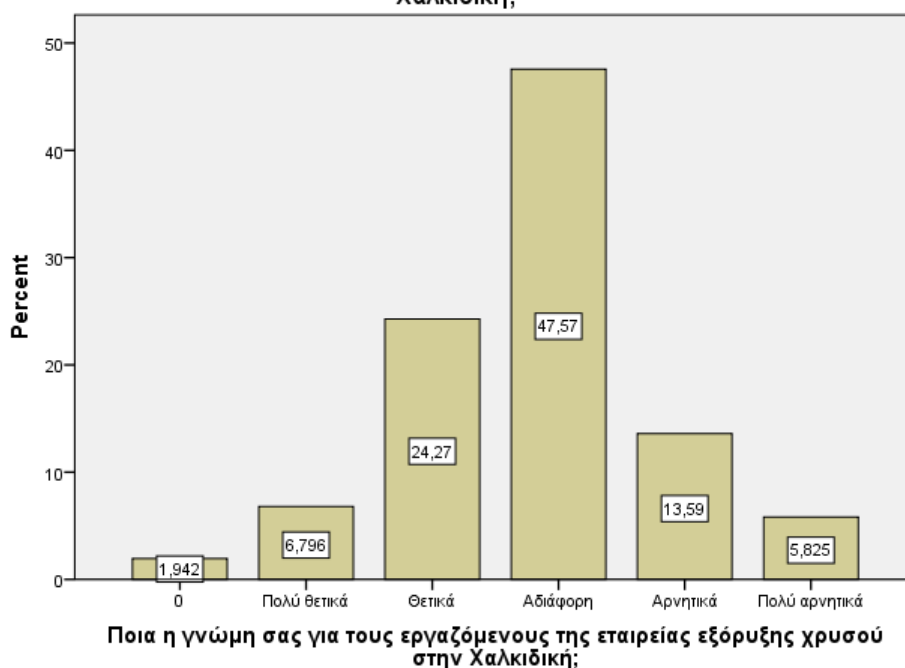
Τέλος, στην ερώτηση 15 διερευνάται η γνώμη των εργαζομένων της εταιρείας εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική. Σύμφωνα με τη στατιστική ανάλυση, το 48% του δείγματος είναι αδιάφορο ως προς τους εργαζόμενους

της εταιρείας εξόρυξης χρυσού, ενώ ένα 24% έχει θετική άποψη για τους εργαζόμενους.

Πίνακας 15. Η γνώμη του δείγματος για τους εργαζόμενους εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική.

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πολύ θετική	7	6,8
Θετική	25	24,3
Αδιάφορη	49	47,6
Αρνητική	14	13,6
Πολύ αρνητική	31	30,1
Μη έγκυρη απάντηση	6	5,8
Σύνολο	103	100

Ποια η γνώμη σας για τους εργαζόμενους της εταιρείας εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική;

Σχήμα 15. Η γνώμη του δείγματος για τους εργαζόμενους εξόρυξης χρυσού στην Χαλκιδική.

Ακολουθεί το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου, το οποίο περιλαμβάνει δύο ανοιχτές ερωτήσεις. Στην πρώτη ερώτηση το δείγμα απαντά για το τι επιθυμεί να γίνει στο μέλλον σχετικά με την εξόρυξη χρυσού στην Χαλκιδική. Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος επιθυμεί να σταματήσει η εξόρυξη, να

φύγει η εταιρεία και να αποκατασταθεί πλήρως η περιοχή. Πολλοί όμως είναι και αυτοί που επιθυμούν να συνεχιστεί η εξόρυξη, με την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν ασφαλέστερα μέτρα και θα χρησιμοποιηθούν ηπιότεροι τρόπου εξόρυξης, έτσι ώστε να μην υποβαθμιστεί περιβαλλοντικά η περιοχή. Κάποιοι άλλοι δηλώνουν την επιθυμία τους να γίνει το έργο κρατικό και η χώρα μας να εξορύξει αυτόνομη τα κοιτάσματα χρυσού της Χαλκιδικής, έτσι ώστε να υπάρχει μακροπρόθεσμο οικονομικό όφελος. Τέλος, λίγοι δηλώνουν ότι το έργο θέλουν να συνεχιστεί κανονικά, διότι προσφέρει εργασία και οικονομικά οφέλη σε πολλές οικογένειες της Χαλκιδικής, καθώς και το να γίνει το εργοστάσιο χρυσού.

Όσον αφορά στην ερώτηση για το ποιες κινήσεις πρέπει να γίνουν προς αυτή την κατεύθυνση (δηλαδή την κατεύθυνση που επιθυμεί ο εκάστοτε ερωτώμενος) αναφέρθηκαν περίπου με την ίδια συχνότητα τα εξής:

- Ενδυνάμωση του κινήματος κατά της εξόρυξης
- Επενδύσεις
- Να σταματήσουν οι διαμάχες μεταξύ των κατοίκων
- Να μεγιστοποιηθούν οι έλεγχοι με αυστηρούς περιβαλλοντικούς όρους για την ασφάλεια και την περιβαλλοντική προστασία της περιοχής και έλεγχοι για την τήρηση των Κανονισμών.
- Να ενταθεί η ευαισθητοποίηση και η ενημέρωση του κόσμου, να πάρει το θέμα δημοσιότητα και να γίνει προσπάθεια συνεργασίας με περιοχές που βιώνουν ίδια θέματα.
- Η εταιρεία να εξασφαλίσει την ασφάλεια των εργαζομένων και την αποκατάσταση του τοπίου.
- Να γίνει η σωστή παρέμβαση από μέρος του Δήμου.
- Να αντιδράσουν έντονα οι κάτοικοι και να ασκήσουν πιέσεις στην εταιρεία.
- Το κράτος να παρέμβει και να απαγορεύσει την εξόρυξη με καταγγελία σύμβασης, ανάκληση αδειών και επιβολή προστίμων στην εταιρεία.

- Να επέμβει η δικαιοσύνη
- Να γίνει επαναδιαπραγμάτευση για την εξόρυξη, έτσι ώστε να εξασφαλιστούν περισσότερα και μακροχρόνια συμφέροντα για την τοπική κοινωνία από την εξόρυξη.
- Να γίνει σωστή διαχείριση κονδυλίων και καταμερισμός εργασίας

Συμπεράσματα

Το ερώτημα, που τέθηκε στην παρούσα μελέτη είναι κατά πόσο η εξόρυξη στις Σκουριές πρόκειται για μια σημαντική επένδυση που θα δημιουργήσει χιλιάδες θέσεις εργασίας και θα συμβάλλει στην ευημερία της ευρύτερης περιοχής μακροπρόθεσμα, ή για μια επένδυση που θα προκαλέσει μία σοβαρή και μη αναστρέψιμη οικολογική καταστροφή, η οποία θα επηρεάσει και τις περισσότερες παραγωγικές δραστηριότητες, την ποιότητα ζωής και την προοπτική για τις επόμενες γενιές της ευρύτερης περιοχής της Χαλκιδικής.

Σύμφωνα με τη γνώμη των κατοίκων της Χαλκιδικής που εξετάστηκε μέσω ερωτηματολογίου, παραπάνω από τους μισούς είναι αρνητικοί ως προς το θέμα της εξόρυξης. Επιπρόσθετα, σχεδόν τα 2/3 του δείγματος πιστεύουν ότι η εξόρυξη θα επηρεάσει αρνητικά τον πρωτογενή τομέα της Χαλκιδικής, ενώ το 70% του δείγματος πιστεύει ότι η εξόρυξη θα υποβαθμίσει το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής. Σχεδόν το 1/3 του δείγματος θεωρεί ότι αρνητικά θα επηρεαστεί και ο τουριστικός τομέας αλλά και η τοπική κοινωνία.

Από την άλλη πλευρά το σχεδόν το 60% του δείγματος πιστεύει ότι η εξόρυξη θα αυξήσει τις θέσεις εργασίας στην ευρύτερη περιοχή, ενώ οι μισοί περίπου θεωρούν ότι η εξόρυξη θα επηρεάσει θετικά τον οικονομικό τομέα.

Περίπου το 40% του δείγματος δηλώνει θετικό ως προς το κίνημα κατά της εξόρυξης και είναι αδιάφορο ως προς την εταιρεία εξόρυξης χρυσού στις Σκουριές. Ακόμη, σχεδόν οι μισοί δηλώνουν αδιάφοροι ως προς τους εργαζόμενους της εταιρείας εξόρυξης χρυσού, ενώ ένα 24% έχει θετική άποψη για τους εργαζόμενους.

Τέλος, από τις ανοιχτές ερωτήσεις φάνηκε ότι μεγάλο μέρος του δείγματος επιθυμεί να σταματήσει η εξόρυξη, να φύγει η εταιρεία και να αποκατασταθεί πλήρως η περιοχή. Πολλοί όμως είναι και αυτοί που επιθυμούν να συνεχιστεί η εξόρυξη, με την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν ασφαλέστερα μέτρα και θα χρησιμοποιηθούν ηπιότεροι τρόπου εξόρυξης, έτσι ώστε να μην υποβαθμιστεί περιβαλλοντικά η περιοχή. Κάποιοι άλλοι δηλώνουν την επιθυμία τους να γίνει το έργο κρατικό και η χώρα μας να

εξορύξει αυτόνομη τα κοιτάσματα χρυσού της Χαλκιδικής, έτσι ώστε να υπάρχει μακροπρόθεσμο οικονομικό όφελος. Τέλος, λίγοι δηλώνουν ότι επιθυμούν να συνεχιστεί κανονικά το έργο, διότι προσφέρει εργασία και οικονομικά οφέλη σε πολλές οικογένειες της Χαλκιδικής, καθώς και το να γίνει το εργοστάσιο χρυσού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Από ιστοσελίδες

antigold.gr.org

E city.gr.halkidiki

Elaktor.gr

halkidiki-web.gr

Από άρθρα στο διαδίκτυο

agonaskritis.gr, (14/4/2015)

antigoldgr.org/blog, (1/4/2010)

antigoldgreece, (4/7/ 2010)

antigoldgreece, (3/ 12/ 2013)

fotiskollias.wordpress.com.,(20/11/2011).

enikonomia.gr.,(13/01/2018)

the press project.gr, (9/1/ 2018).

vorias.gr., (14/11/2017)

Γιόγιακας Π., ΤΑ ΝΕΑ .gr:, (12/01/2016)

Μωυσής Β., vorias.gr., (14/7/2017)

Πανταζοπουλος.Γ., lifo.gr, (13/7/2017)

Τζήμου Κ., parallaximag.gr.,(22/1/ 2016)

Τριάντης Β., “Μεταλλεία χρυσού στη Χαλκιδική: Από τον Μποδοσάκη και τη ΜΕΤΒΑ, στην Eldorado Gold και τον Σκουρλέτη”, Huffpost 15/1/2016.

Από έντυπο υλικό (βιβλία, άρθρα)

Δημητριάδης, Σ. (2011). Παρατηρήσεις επί της ΜΠΕ της εταιρείας Ελληνικός Χρυσός στη Χαλκιδική.

Ζάγκας, Δ.Θ. (2010). Περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου «ανάπτυξης» των μεταλλείων Κασσάνδρας στην περιοχή Μ. Παναγίας Χαλκιδικής.

Ζάγκας, Δ.Θ. (2011). Γνωμοδότηση επί της Μ.Π.Ε. μεταλλευτικών - μεταλλουργικών εγκαταστάσεων της εταιρείας «Ελληνικός Χρυσός» στη Χαλκιδική.

Νικολή, Μ. (2014). “Το πρόβλημα της εξορύξεως χρυσού στις Σκουριές Χαλκιδικής: Οικολογικές, κοινωνικές, οικονομικές διαστάσεις”. Τμήμα Διοίκησης κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων και οργανώσεων. Α.ΤΕ.Ι Δυτικής Ελλάδας, Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας, πτυχιακή εργασία, Μεσολόγγι, 2014.

Παπαγεωργίου, Τ. (2003). Απάτη και βρωμιά πίσω από την πώληση των μεταλλείων Κασσάνδρας στην TVX, Εφημερίδα ‘Ο Αντιφωνητής’, Ουρανούπολη Χαλκιδικής, τεύχος 7ο, Απρίλης 2003.

Σταυροπούλου, Α. (2003). *Η μεγάλη απεργία του 1977 στα Μεταλλεία του Μάντεμ Λάκκο και της Ολυμπιάδας*, Εναλλακτικές Εκδόσεις Νότιος Άνεμος.

Τριανταφυλλίδης, Γ. (2012). Εμφάνσεις χρυσού στη Β. Ελλάδα και παραγωγή του με εκχύλιση των πετρωμάτων: Η τύχη των «εναλλάξιμων μετάλλων» για το νερό στα οικοσυστήματα.

Τσισίνο, Σ. Ο τουρισμός στο Νομό Χαλκιδικής. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καβάλας, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Λογιστικής, πτυχιακή εργασία, 2003.

Υφαντής, Σ. (1998). Τα μεταλλεία στο πέρασμα των αιώνων. ΟΙΚΟΤΟΠΙΑ τεύχος 8.